

„OD DIALOGU DO DELIBERACJI. PODMIOTY NIEPUBLICZNE JAKO (NIE)OBECNY UCZESTNIK LOKALNEGO PROCESU DECYZYJNEGO”

RAPORT Z BADANIA ANKIETOWEGO

DOI: 10.15584/2020.2

RZESZÓW, październik 2018

WYKONAWCA BADANIA:

Pracownia Analiz Społecznych IPSYLON

AUTOR RAPORTU:

Iwona Żuk

Raport powstał na zlecenie Uniwersytetu Rzeszowskiego w ramach projektu badawczego „Od dialogu do deliberacji. Podmioty niepubliczne jako (nie)obecny uczestnik lokalnego procesu decyzyjnego” realizowanego w latach 2018-2020 pod kierownictwem prof. dr hab. Agnieszki Pawłowskiej. Projekt był finansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach Programu „Dialog” – numer umowy 0163/DLG/2018/10 (nr projektu DIALOG 0163/2017).

Skład zespołu badawczego: prof. dr hab. Agnieszka Pawłowska (Uniwersytet Rzeszowski), prof. dr hab. Robert Kmiecik (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), dr hab. Paweł Antkowiak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), dr hab. Katarzyna Radzik-Maruszak (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), dr Anna Kołomycew (Uniwersytet Rzeszowski), mgr Elżbieta Szulc-Wałęcka (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), mgr Dominik Boratyn (Uniwersytet Rzeszowski), mgr Anna Siuda (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu).

SPIS TREŚCI

SPIS TRESCI	4
1. WPROWADZENIE	5
2. CHARAKTERYSTYKA PRÓBY BADAWCZEJ	8
3. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA	15
4. ANEKSY	55
ANEKS 1 Zestawienie rad i komisji, których członkowie wzięli udział w badaniu w poszczególnych miastach.	55
ANEKS 2 Kwestionariusz ankiety skierowanej do członków społecznych rad i komisji.....	57
ANEKS 3 Spis tabel	62
ANEKS 4 - Spis rysunków	65

1. WPROWADZENIE

Niniejszy raport został opracowany na podstawie materiału empirycznego, zgromadzonego w trakcie prowadzenia badania ilościowego, realizowanego wśród członków społecznych rad i komisji działających przy organach samorządowych i przez te organy powołanych. Badanie ankietowe prowadzono w ramach projektu badawczo-edukacyjnego zatytułowanego: **„Od dialogu do deliberacji. Podmioty niepubliczne jako (nie)obecny uczestnik lokalnego procesu decyzyjnego”**, finansowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu „DIALOG”. Projekt realizowany jest przez konsorcjum trzech jednostek naukowych: Instytut Nauk o Polityce Uniwersytetu Rzeszowskiego, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Wydział Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Przeprowadzenie badania ankietowego zlecone zostało Pracowni Analiz Społecznych IPSYLON z Sanoka.

Badanie ilościowe realizowane było od kwietnia do października 2018 roku. W celu pozyskania informacji, interesujących z punktu widzenia problematyki projektu, wykorzystano wystandaryzowany kwestionariusz ankiety obejmujący 21 pytań problemowych oraz 7 pytań metryczkowych. Badanie ankietowe zostało zrealizowane za pomocą trzech równoległych technik badawczych: ankiety online (CAWI), ankiety papierowej indywidualnej oraz audytoryjnej (PAPI), a także ankiety telefonicznej (CATI).

Ankieta skierowana została do członków społecznych rad i komisji, działających w 65 miastach na prawach powiatu, a więc we wszystkich tego typu miastach, za wyjątkiem miasta stołecznego Warszawy. Badaniem objęto takie podmioty jak:

- rady młodzieżowe,
- rady seniorów,
- rady działalności pożytku publicznego,
- rady do spraw osób niepełnosprawnych,
- rady sportu,
- rady rynku pracy,
- komisje bezpieczeństwa i porządku,
- komisje urbanistyczno-architektoniczne.

W rezultacie kilkumiesięcznych działań udało się zgromadzić materiał empiryczny obejmujący dane z 1402 ankiet, zrealizowanych w 65 miastach na prawach powiatu (choć w bardzo zróżnicowanych proporcjach) wśród członków 292 rad i komisji. Najliczniej reprezentowane są rady i komisje z Lublina, Rudy Śląskiej, Płocka, Częstochowy, Sosnowca, Rzeszowa, Tarnowa, Konina, Gliwic, Katowic, Szczecina i Poznania.

Tabela 1 Liczba ankiet zrealizowanych w poszczególnych miastach na prawach powiatu

Lp.	Miasto	Liczebność	%	Lp.	Miasto	Liczebność	%
1.	Gdynia	28	2,0	34.	Bydgoszcz	4	0,3
2.	Gliwice	37	2,6	35.	Bytom	23	1,6
3.	Gorzów Wielkopolski	32	2,3	36.	Chełm	25	1,8
4.	Jaworzno	26	1,9	37.	Chorzów	27	1,9
5.	Jelenia Góra	15	1,1	38.	Dąbrowa Górnicza	3	0,2
6.	Konin	42	3,0	39.	Gdańsk	9	0,6
7.	Lublin	61	4,4	40.	Jastrzębie-Zdrój	11	0,8
8.	Łomża	7	0,5	41.	Katowice	37	2,6
9.	Opole	18	1,3	42.	Kielce	23	1,6
10.	Piotrków Trybunalski	20	1,4	43.	Kraków	16	1,1
11.	Płock	47	3,4	44.	Legnica	26	1,9
12.	Poznań	34	2,4	45.	Łódź	5	0,4
13.	Rzeszów	45	3,2	46.	Ostrołęka	15	1,1
14.	Słupsk	17	1,2	47.	Piekary Śląskie	26	1,9
15.	Tarnobrzeg	31	2,2	48.	Przemyśl	10	0,7
16.	Tarnów	44	3,1	49.	Ruda Śląska	57	4,1
17.	Elbląg	4	0,3	50.	Rybnik	25	1,8
18.	Koszalin	21	1,5	51.	Siedlce	26	1,9
19.	Częstochowa	46	3,3	52.	Siemianowice Śląskie	18	1,3
20.	Zielona Góra	7	0,5	53.	Skierniewice	12	0,9
21.	Kalisz	12	0,9	54.	Sopot	10	0,7
22.	Grudziądz	7	0,5	55.	Suwałki	11	0,8
23.	Nowy Sącz	16	1,1	56.	Szczecin	35	2,5
24.	Mysłowice	21	1,5	57.	Świętochłowice	1	0,1
25.	Leszno	18	1,3	58.	Świnoujście	19	1,4
26.	Biała Podlaska	3	0,2	59.	Tychy	27	1,9
27.	Krosno	32	2,3	60.	Wałbrzych	22	1,6
28.	Sosnowiec	46	3,3	61.	Włocławek	18	1,3
29.	Toruń	16	1,1	62.	Wrocław	14	1,0
30.	Radom	11	0,8	63.	Zabrze	6	0,4
31.	Olsztyn	21	1,5	64.	Zamość	16	1,1
32.	Białystok	13	0,9	65.	Żory	24	1,7
33.	Bielsko-Biała	3	0,2	Ogółem		1402	100,0

Stosunkowo trudnym zadaniem okazało się ustalenie tego, które rady i komisje działają w poszczególnych miastach, gdyż informacje zawarte na oficjalnych stronach urzędów miast a także w biuletynach informacji publicznej były często nieaktualne. W toku badania okazywało się niejednokrotnie, że również dane udostępniane drogą oficjalną w odpowiedzi na zapytanie o udzielenie informacji publicznej były niezgodne ze stanem faktycznym. W przypadku części rad i komisji okazało się, że są to podmioty nieaktywne, które nie pracują od co najmniej roku. Niektóre podmioty były dopiero powoływane do życia w trakcie trwania badania, a w niektórych trwała całkowita zmiana składu osobowego, co uniemożliwiało realizację badania. Część rad i komisji pomimo wielokrotnych próśb nie odpowiedziała na zaproszenie do udziału w badaniu. Szczegółowe zestawienie rad i komisji, których przedstawiciele odpowiedzieli na prośbę o udział w badaniu, w podziale na poszczególne miasta, zostało zamieszczone w aneksie do niniejszego raportu.

2. CHARAKTERYSTYKA PRÓBY BADAWCZEJ

Największa grupa uczestników badania to przedstawiciele rad młodzieżowych, stanowiący łącznie 27,7% respondentów. Tak wysoki poziom reprezentacji rad młodzieżowych wynika zarówno z faktu stosunkowo dużej liczebności tych podmiotów (często powyżej 25 członków) jak i z dużej responsywności młodzieży, w porównaniu do członków innych badanych rad. W drugiej kolejności wymienić należy rady seniorów, których członkowie stanowią 19,3% respondentów, a w trzeciej – rady działalności pożytku publicznego, z których uzyskano 14,1% ogółu ankiet. Członkowie pozostałych rad i komisji stanowią od 6,6% do 9,0% uczestników badania, przy czym podkreślić należy, że rady do spraw osób niepełnosprawnych są podmiotami liczącymi zaledwie po 5 członków.

Tabela 2 Liczba przedstawicieli poszczególnych rad i komisji objętych badaniem.

Lp.	Rodzaj rady/komisji	Liczebność	%
1.	Rada młodzieżowa	387	27,7
2.	Rada seniorów	271	19,3
3.	Rada działalności pożytku publicznego	198	14,1
4.	Komisja bezpieczeństwa i porządku	126	9,0
5.	Powiatowa rada rynku pracy	124	8,8
6.	Rada sportu	106	7,6
7.	Rada ds. osób niepełnosprawnych	97	6,9
8.	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	93	6,6
Ogółem		1402	100,0

Spośród ogółu uczestników badania 28,5% stanowiły osoby pełniące szczególne funkcje w radach i komisjach, natomiast pozostali, tj. 71,5% ankietowanych to zwyczajni członkowie. Wśród pełniących funkcję najliczniejsi byli przewodniczący rad i komisji (12,5%) a następnie ich zastępcy oraz sekretarze. Wśród innych funkcji wskazywano na przewodniczących poszczególnych komisji w ramach rady czy na przykład na funkcję rzecznika rady/komisji.

Tabela 3 Jaką funkcję pełni Pan\Pani w radzie\komisji?

Lp.	Funkcja	Liczebność	%
1.	Członek	1002	71,5
2.	Przewodniczący	175	12,5
3.	Zastępca przewodniczącego	104	7,4
4.	Sekretarz	87	6,2
5.	Inna funkcja	34	2,4
Ogółem		1402	100,0

Największa liczba uczestników badania to członkowie rad i komisji działających w miastach liczących od 101 tysięcy do 250 tysięcy mieszkańców. W mniejszych miastach na prawach powiatu, a więc w miastach liczących do 100 tysięcy mieszkańców działa 37,3% ankietowanych, a pozostała i najmniej liczna grupa (16,3%) to przedstawiciele rad i komisji z miast liczących powyżej 250 tysięcy mieszkańców.

Tabela 4 Liczba przedstawicieli rad i komisji objętych badaniem według wielkości miasta

Lp.	Wielkość miasta	Liczebność	%
1.	do 100 tys.	523	37,3
2.	od 101 tys. do 250 tys.	651	46,4
3.	powyżej 250 tys.	228	16,3
Ogółem		1402	100,0

Wśród respondentów przeważali mężczyźni stanowiący 53,7% ogółu ankietowanych, co oznacza, że kobiety stanowią kategorię respondentów o ponad 7% mniejszą niż mężczyźni. Zaznaczyć jednak należy, że proporcje płci są zróżnicowane w poszczególnych podmiotach.

Tabela 5 Przedstawiciele rad i komisji według płci

Lp.	Płeć	Liczebność	%
1.	Kobieta	649	46,3
2.	Mężczyzna	753	53,7
Ogółem		1402	100,0

Bardziej szczegółowa analiza danych wykazała, że mężczyźni znacząco przeważają w radach sportu oraz komisjach bezpieczeństwa i porządku (stanowiąc ponad 80% członków), natomiast należą do zdecydowanej mniejszości w radach do spraw osób niepełnosprawnych i radach seniorów (poniżej 40%).

Tabela 6 Przedstawiciele poszczególnych rad i komisji według płci.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodościowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Kobieta	54,5	46,8	63,1	69,1	13,2	38,7	19,0	38,7	46,3
2.	Mężczyzna	45,5	53,2	36,9	30,9	86,8	61,3	81,0	61,3	53,7
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,000, C=0,307)

Zależność pomiędzy płcią osób ankietowanych a rodzajem rady/komisji jest istotna statystycznie i ma umiarkowaną siłę ($C=0,307$). Płeć nie różnicuje natomiast w sposób istotny statystycznie odpowiedzi na poszczególne pytania ankietowe – w kilku przypadkach istotność statystyczna występuje, ale ma tak niewielką siłę (C mniejsze od $0,130$), że jej rozpatrywanie nie wydaje się uzasadnione.

Zdecydowana większość członków rad i komisji to osoby z wykształceniem wyższym (58,5%), natomiast co czwarty przedstawiciel tych podmiotów (26,2%) posiada wykształcenie średnie lub policealne. Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym stanowią marginalną grupę wśród członków rad i komisji, podobnie jak osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Wśród ogółu członków rad i komisji osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym stanowią 13,7% respondentów, jednak jest to konsekwencja dużej reprezentacji w próbie badawczej uczniów działających w radach młodzieżowych. Wykształcenie członków rad i komisji wymaga więc analizy z uwzględnieniem podziału na typ rady/komisji. Pogląd ten znajduje potwierdzenie w wysokim poziomie współczynnika kontyngencji dla istotnej statystycznie zależności pomiędzy rodzajem rady i poziomem wykształcenia jej członków. Współczynnik kontyngencji na poziomie 0,622 pozwala mówić o silnej zależności pomiędzy analizowanymi zmiennymi.

Tabela 7 Przedstawiciele rad i komisji według poziomu wykształcenia

Lp.	Poziom wykształcenia	Liczebność	%
1.	Gimnazjalne lub niższe	192	13,7
2.	Zasadnicze zawodowe	23	1,6
3.	Średnie lub policealne	367	26,2
4.	Wyższe	820	58,5
Ogółem		1402	100,0

Rozkład poziomu wykształcenia w podziale na typ rady/komisji pokazuje, że wykształcenie gimnazjalne lub niższe zadeklarowali wyłącznie przedstawiciele rad młodzieżowych oraz w pojedynczym przypadku członek rady seniorów. Ten typ wykształcenia nie występuje wcale w pozostałych radach i komisjach. Rady młodzieżowe to jedyny z objętych badaniem podmiotów, w którym wykształcenie wyższe nie jest dominującym typem wykształcenia. Warto zwrócić uwagę na fakt, że wśród członków komisji bezpieczeństwa i porządku oraz komisji urbanistyczno-architektonicznych aż 98% członków posiada wykształcenie wyższe, a wykształcenie średnie zadeklarowano jedynie w pojedynczych przypadkach.

Tabela 8 Przedstawiciele poszczególnych rad i komisji według poziomu wykształcenia

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Gimnazjalne lub niższe	-	49,4	0,4	-	-	-	-	-	13,7
2.	Zasadnicze zawodowe	0,5	1,3	3,3	4,1	0,9	2,4	-	-	1,6
3.	Średnie lub policealne	15,7	47,3	30,6	23,7	14,2	22,6	2,4	1,1	26,2
4.	Wyższe	83,8	2,1	65,7	72,2	84,9	75,0	97,6	98,9	58,5
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,000, C=0,622)

Sytuacja zawodowa członków rad i komisji jest dość zróżnicowana, jednak zdecydowanie największą grupę wśród badanych stanowiły osoby uczące się, emeryci oraz pracownicy administracji publicznej. Wynik ten od razu sugeruje, że jest to konsekwencja przynależności do poszczególnych rodzajów rad i komisji, dlatego sytuacja zawodowa respondentów musi być analizowana z uwzględnieniem tego kryterium.

Tabela 9 Przedstawiciele rad i komisji według sytuacji zawodowej

Lp.	Sytuacja zawodowa	Liczebność	%
1.	Uczeń\uczennica lub student\ka	365	26,1
2.	Emeryt\ka lub rencista\tka	330	23,6
3.	Pracownik administracji publicznej	281	20,1
4.	Pracownik lub wolontariusz organizacji pozarządowej	135	9,6
5.	Pracownik instytucji\ przedsiębiorstwa publicznego	125	8,9
6.	Pracownik firmy prywatnej	90	6,4
7.	Osoba samozatrudniona	58	4,1
8.	Bezrobotny\bezrobotna	6	0,4
9.	Inna	12	0,8
Ogółem		1402	100,0

W radach działalności pożytku publicznego zasiadają przede wszystkim pracownicy administracji publicznej (31,8%) oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych (27,3%), a w trzeciej kolejności emeryci i renciści (19,7%). Rady młodzieżowe są stosunkowo jednolite pod względem sytuacji zawodowej, gdyż blisko 94% ich członków to uczniowie oraz studenci. Wśród członków rad seniorów zdecydowanie dominują emeryci i renciści (niemal 80%),

w drugiej kolejności wymienić można przedstawicieli organizacji pozarządowych (7,7%) oraz administracji publicznej (5,9%). Stosunkowo jednolitą strukturę zawodową członków odnotowano również w przypadku komisji bezpieczeństwa i porządku, w których 3/4 członków stanowią pracownicy administracji publicznej. Pracownicy administracji publicznej oraz instytucji/przedsiębiorstw publicznych to łącznie 90,5% osób zasiadających w komisjach bezpieczeństwa i porządku.

Tabela 10 Przedstawiciele poszczególnych rad i komisji według sytuacji zawodowej.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Pracownik administracji publicznej	31,8	0,8	5,9	25,8	14,2	28,2	74,6	32,3	20,0
2.	Pracownik instytucji\ przedsiębiorstwa publicznego	8,6	0,3	3,3	13,4	36,8	15,3	15,9	7,5	8,9
3.	Pracownik firmy prywatnej	6,1	2,3	1,1	4,1	17,0	25,0	0,8	12,9	6,4
4.	Pracownik lub wolontariusz organizacji pozarządowej	27,3	0,5	7,7	30,9	11,3	10,5	0,8	2,2	9,6
5.	Osoba samozatrudniona	4,5	0,8	1,5	2,1	4,7	8,9	0,8	24,7	4,1
6.	Emeryt\ka lub rencista\tka	19,7	0,5	79,7	21,6	14,2	10,5	4,8	19,4	23,5
7.	Uczeń\uczenica lub student\ka	1,0	93,8	-	-	-	-	-	-	26,0
8.	Bezrobotny\bezrobotna	-	0,8	-	1,0	1,9	-	-	-	0,4
9.	Inna	1,0	0,3	0,7	1,0	-	1,6	2,4	1,1	0,9
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,000, C=0,790) – podczas analizy statystycznej wykluczono odpowiedzi marginalne, tj. „inna sytuacja zawodowa” i „bezrobotny/bezrobotna”

Pozostałe rady i komisje cechuje większe zróżnicowanie członków z punktu widzenia sytuacji zawodowej. W radach do spraw osób niepełnosprawnych zasiadają głównie przedstawiciele organizacji pozarządowych, pracownicy administracji publicznej oraz emeryci i renciści; w radach sportu – pracownicy instytucji i przedsiębiorstw publicznych; w komisjach urbanistyczno-architektonicznych – pracownicy administracji publicznej oraz osoby

samozatrudnione. Członkowie powiatowych rad rynku pracy to głównie pracownicy administracji publicznej oraz pracownicy firm prywatnych. Wyłączając z analizy kategorie marginalne, tj. „inna sytuacja zawodowa” i „bezrobotny/bezrobotna” stwierdzić można, że zależność pomiędzy sytuacją zawodową członków a rodzajem rady/komisji, w której zasiadają jest istotna statystycznie i bardzo silna ($C=0,790$).

Podobnie jak w przypadku sytuacji zawodowej, tak i w przypadku wieku członków, rady młodzieżowe oraz rady seniorów będą posiadały charakterystykę mocno odmienną od charakterystyki pozostałych rad i komisji. W całej grupie badawczej najliczniej reprezentowane są osoby do 20 roku życia oraz pomiędzy 61 a 70 rokiem życia, jednak nie jest to obraz ogółu rad i komisji, a jedynie konsekwencja dużej reprezentacji w próbie przedstawicieli rad młodzieżowych i rad seniorów. Tym samym wiek jest kolejną zmienną, która w sposób istotny statystycznie i z dużą siłą różnicuje poszczególne rady i komisje ($C=0,763$).

Tabela 11 Przedstawiciele rad i komisji według wieku

Lp.	Wiek	Liczebność	%
1.	do 20 lat	368	27,2
2.	21-30 lat	22	1,6
3.	31-40 lat	112	8,3
4.	41-50 lat	222	16,4
5.	51-60 lat	222	16,4
6.	61-70 lat	288	21,3
7.	powyżej 70 lat	120	8,9
Ogółem		1354	100,0

Jak wynika z rozkładu danych, aż 97,6% członków rad młodzieżowych to osoby do 20 roku życia, a 87,8% członków rad seniorów to osoby powyżej 60 roku życia. W pozostałych typach rad osoby do 20 roku życia nie występują wcale, a osoby między 21 a 30 rokiem życia stanowią bardzo małą grupę (od 0,9% do 4,3% ogółu członków poszczególnych typów rad). W radach do spraw osób niepełnosprawnych, radach sportu, powiatowych radach rynku pracy oraz komisjach bezpieczeństwa i porządku zasiadają głównie osoby między 41 a 60 rokiem życia. W radach działalności pożytku publicznego zasiadają nieznacznie częściej osoby młodsze, to jest między 31 a 50 rokiem życia, a w komisjach urbanistyczno-architektonicznych – osoby starsze, tj. między 51 a 70 rokiem życia. Mimo tych drobnych różnic średnia wieku członków wszystkich

rad i komisji, za wyjątkiem rad młodzieżowych i rad seniorów, jest zbliżona i mieści się w przedziale między 50 a 56 lat.

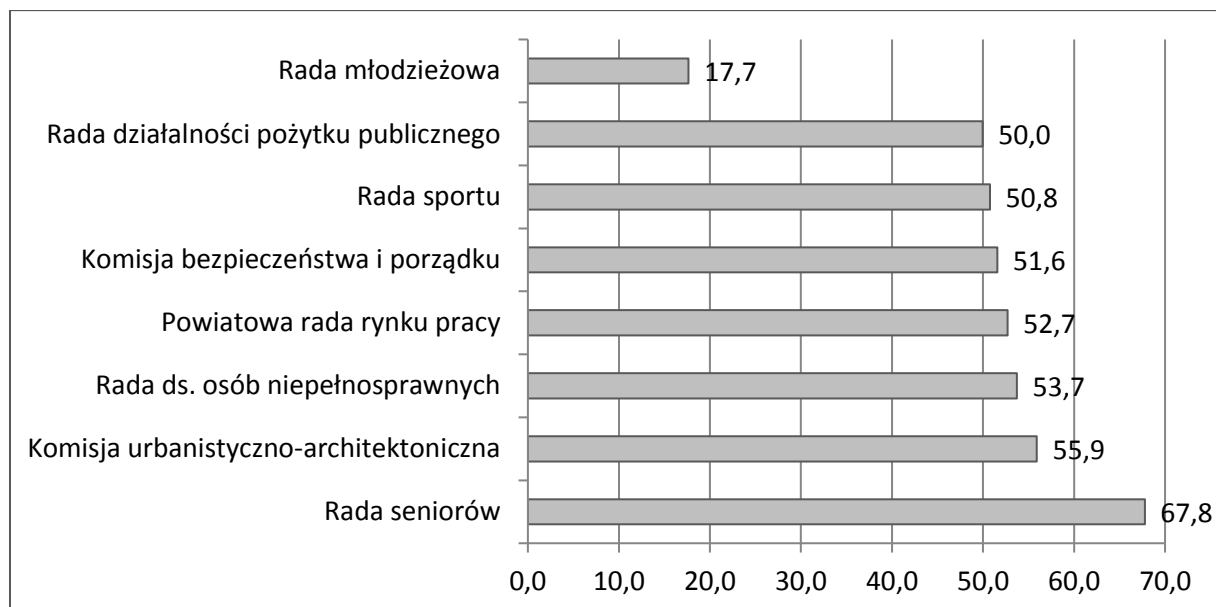
Tabela 12 Przedstawiciele poszczególnych rad i komisji według wieku

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	do 20 lat	-	97,6	-	-	-	-	-	-	27,2
2.	21-30 lat	3,2	1,3	0,8	4,3	2,0	1,7	0,9	-	1,6
3.	31-40 lat	25,9	0,3	1,1	12,8	18,6	9,9	9,4	5,5	8,3
4.	41-50 lat	25,4	0,3	2,3	23,4	28,4	32,2	45,3	26,4	16,4
5.	51-60 lat	20,6	0,3	8,0	31,9	31,4	33,9	23,9	33,0	16,4
6.	61-70 lat	19,6	0,3	55,1	18,1	14,7	19,8	18,8	29,7	21,3
7.	powyżej 70 lat	5,3	-	32,7	9,6	4,9	2,5	1,7	5,5	8,9
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,000, C=0,763)

Średnia wieku członków rad młodzieżowych wynosi 17,7 lat, a średnia wieku członków rad seniorów wynosi 67,8 lat. Wśród pozostałych podmiotów niższa średnia wieku cechuje rady działalności pożytku publicznego oraz rady sportu (poniżej 51 lat), wyższa natomiast – rady ds. osób niepełnosprawnych (53,7) oraz komisje urbanistyczno-architektoniczne (55,9).

Rysunek 1 Średnia wieku członków społecznych rad i komisji (w latach)

3. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA

W wyniku realizacji badania ankietowego uzyskano odpowiedź na pytanie o to, jakie podmioty reprezentują członkowie społecznych rad/komisji, podczas pracy w tych właśnie radach i komisjach. Okazuje się, że co trzeci członek społecznych rad i komisji to przedstawiciel organizacji pozarządowej, co czwarty to przedstawiciel organu samorządowego, a co piąty to osoba fizyczna, niebędąca przedstawicielem żadnego podmiotu społecznego czy publicznego. W ogólnej liczbie respondentów przedstawiciele administracji rządowej, podmiotów gospodarczych oraz związków zawodowych reprezentowani są w bardzo małym stopniu, jednak sytuacja ta ulega zmianie, jeśli rozpatruje się tę kwestię z uwzględnieniem rodzaju rady/komisji.

Tabela 13 Jaki typ podmiotu reprezentuje Pan\Pani w radzie\komisji?

Lp.	Typ podmiotu	Liczebność	%
1.	Organizacja pozarządowa	463	33,5
2.	Organ samorządu terytorialnego	370	26,8
3.	Osoba fizyczna	263	19,0
4.	Instytucja publiczna (szkoła, dom kultury, ZOZ, itp.)	180	13,0
5.	Organ administracji rządowej	51	3,7
6.	Podmiot gospodarczy	22	1,6
7.	Związki zawodowe	21	1,5
8.	Inny	13	0,9
Ogółem		1383	100,0

Biorąc pod uwagę rodzaj podmiotu objętego badaniem widać wyraźnie, że w radach działalności pożytku publicznego, radach sportu oraz radach ds. osób niepełnosprawnych zasiadają najczęściej przedstawiciele organizacji pozarządowych (od 45% do 65% ogółu członków), a następnie przedstawiciele samorządu terytorialnego (od 25% do 31%). Również w radach rynku pracy dominują te dwie kategorie członków, jednak w tym typie podmiotu zwraca uwagę stosunkowo duży udział przedstawicieli związków zawodowych (12,9%). W radach młodzieżowych działają najczęściej przedstawiciele instytucji publicznych (szkół) oraz osoby fizyczne. Członkowie rad seniorów najczęściej określali się jako przedstawiciele sektora pozarządowego oraz osoby fizyczne. Największą grupę członków komisji bezpieczeństwa i porządku stanowią przedstawiciele administracji samorządowej, a następnie administracji rządowej, co oznacza, że ponad 80% członków tego podmiotu reprezentuje

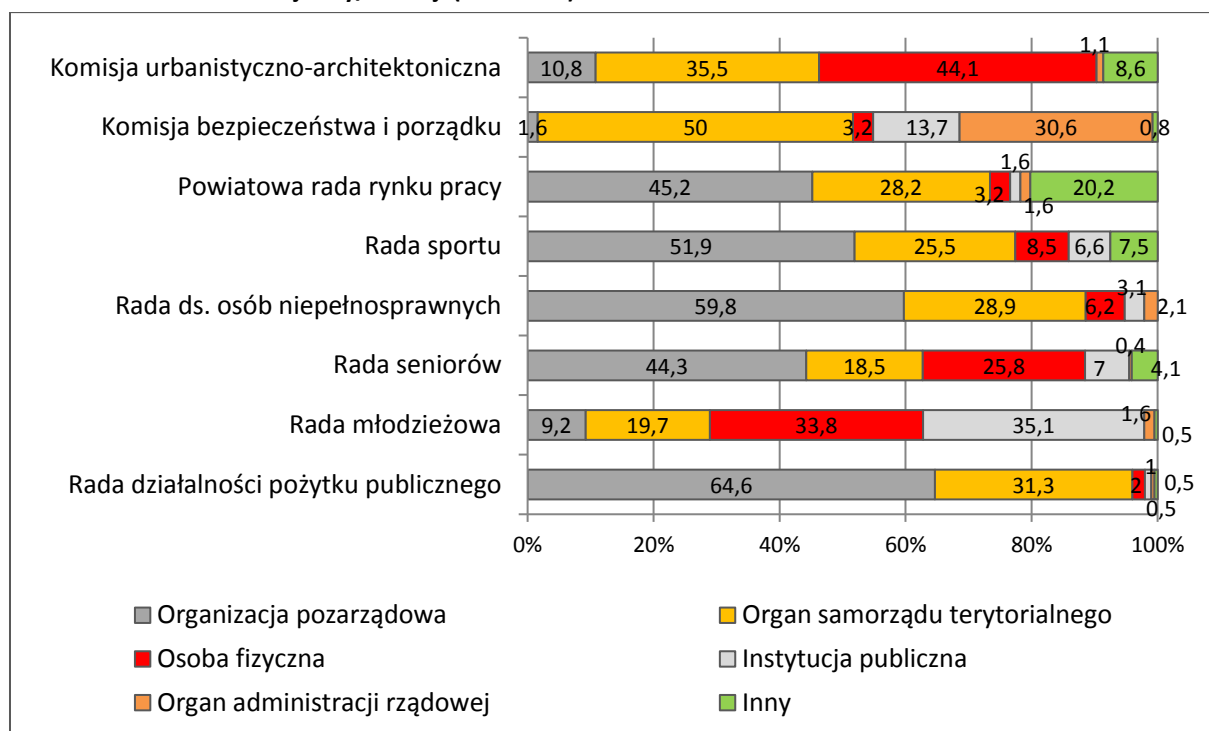
organy administracji publicznej. W komisjach urbanistyczno-architektonicznych dominują osoby fizyczne oraz przedstawiciele samorządu lokalnego.

Tabela 14 Jaki typ podmiotu reprezentuje Pan\Pani w radzie\komisji? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Organizacja pozarządowa	64,6	9,2	44,3	59,8	51,9	45,2	1,6	10,8	33,5
2.	Organ samorządu terytorialnego	31,3	19,7	18,5	28,9	25,5	28,2	50,0	35,5	26,8
3.	Osoba fizyczna	2,0	33,8	25,8	6,2	8,5	3,2	3,2	44,1	19,0
4.	Instytucja publiczna (szkoła, dom kultury, ZOZ)	1,0	35,1	7,0	3,1	6,6	1,6	13,7	-	13,0
5.	Organ administracji rządowej	0,5	1,6	0,4	2,1	-	1,6	30,6	1,1	3,7
6.	Podmiot gospodarczy	-	0,3	0,7	-	3,8	6,5	0,8	6,5	1,6
7.	Związki zawodowe	-	-	1,1	-	-	12,9	-	2,2	1,5
8.	Inny	0,5	0,3	2,2	-	3,8	0,8	-	-	0,9
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Uzyskane rozproszenie odpowiedzi było bardzo duże i nie uprawniało do zastosowania testu statystycznego, jednak rozkład odpowiedzi sugerował występowanie dużej zależności pomiędzy analizowanymi zmiennymi, dlatego zdecydowano się na włączenie najmniej licznych kategorii, tj. związków zawodowych oraz podmiotów gospodarczych, do kategorii „inne”. W wyniku tego zabiegu uzyskano bardziej spójny rozkład (rysunek nr 2) i wartość współczynnika kontyngencji na poziomie 0,649, co oznacza silną zależność między rodzajem rady/komisji, a rodzajem podmiotu, jaki reprezentują członkowie tej rady/komisji.

Rysunek 2 Jaki typ podmiotu reprezentuje Pan\Pani w radzie\komisji? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji (dane w %).

(p=0,000, C=0,649)

Podczas analizy statystycznej stwierdzono również istotny statystycznie związek między rodzajem podmiotu reprezentowanego w radzie/komisji a wielkością miasta na prawach powiatu. Zależność ta jest słaba (C=0,203), a uwidacznia się w tym, że im większe miasto, tym mniejsza reprezentacja przedstawicieli organizacji pozarządowych i samorządu terytorialnego, a tym większa reprezentacja osób fizycznych i przedstawicieli instytucji publicznych.

Tabela 15 Jaki typ podmiotu reprezentuje Pan\Pani w radzie\komisji? – rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem kryterium wielkości miasta.

Lp.		Wielkość miasta			Ogółem
		do 100 tys.	od 101 tys. do 250 tys.	powyżej 250 tys.	
1.	Organizacja pozarządowa	35,8	33,8	27,3	33,5
4.	Organ samorządu terytorialnego	29,8	26,7	19,8	26,8
3.	Osoba fizyczna	15,9	20,4	22,5	19,0
6.	Instytucja publiczna (szkoła, dom kultury, ZOZ, itp.)	9,2	12,0	24,7	13,0
5.	Organ administracji rządowej	3,8	3,6	3,5	3,7
2.	Podmiot gospodarczy	2,7	1,1	0,4	1,6
8.	Związki zawodowe	2,5	0,9	0,9	1,5
7.	Inny	0,4	1,4	0,9	0,9
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0

($p=0,000$, $C=0,203$)

Rozkład odpowiedzi na pytanie o to, kto wystąpił z inicjatywą powołania rady/komisji, w której respondenci zasiadają, pokazuje, że co dziesiąty przedstawiciel społecznej rady/komisji nie ma żadnej wiedzy o tym, kto zainicjował jej powstanie. Nie oznacza to jednak, że pozostałe osoby posiadają wiedzę prawdziwą, gdyż wielokrotnie odnotowano sytuacje, gdy członkowie tej samej rady/komisji udzielają odmiennej odpowiedzi na tak postawione pytanie. Uwzględniając dostępne odpowiedzi stwierdzić należy, że najczęściej z inicjatywą utworzenia społecznych rad i komisji w miastach na prawach powiatu występowali prezydenci miast (53,8%), a w drugiej kolejności przedstawiciele rady miasta (16,5%). Blisko 8% członków rad i komisji zadeklarowało, że ich rada/komisja powstała z inicjatywy grupy mieszkańców, a ponad 5% inicjatywę taką przypisuje organizacjom pozarządowym.

Tabela 16 Kto, według Pana/Pani wiedzy, wystąpił z inicjatywą powołania rady/komisji, w której Pan/Pani zasiada?

Lp.	Powołujący radę	Liczebność	%
1.	Prezydent miasta	753	53,8
2.	Członek rady miasta\rada miasta	232	16,5
3.	Grupa mieszkańców	108	7,7
4.	Organizacje pozarządowe	74	5,3
5.	Osoba fizyczna	38	2,7
6.	Starosta	16	1,1
7.	Ktoś inny	42	3,0
8.	Trudno powiedzieć	139	9,9
Ogółem		1402	100,0

To, kto wystąpił z inicjatywą powołania rady/komisji, jest w sposób istotny statystycznie powiązane z rodzajem rady/komisji. Z generalnego obrazu ukazującego dominującą rolę prezydentów miast wyłania się sporo odstępstw. Co czwarty członek rady działalności pożytku publicznego deklaruje, że powstała ona z inicjatywy przedstawicieli organizacji pozarządowych, gdy w przypadku pozostałych podmiotów deklaracje takie były marginalne. Członkowie rad młodzieżowych inicjatywę powołania swojej rady przypisywali najczęściej przedstawicielom rady miasta (38,5%), jednak podkreślić warto, że częściej niż co piąty członek rady młodzieżowej nie wiedział, kto z taką inicjatywą wystąpił (22% - trudno powiedzieć). W przypadku powiatowych rad rynku pracy inicjatywę powołania tego podmiotu przypisywano stosunkowo często starości (12,1%), a w przypadku rad seniorów – grupom mieszkańców (15,9%). Po zmniejszeniu rozproszenia odpowiedzi przez włączenie kategorii „starosta” do

odpowiedzi „ktoś inny”, dokonano analizy statystycznej, która wykazała istotną statystycznie zależność analizowanych zmiennych o znacznej sile ($C=0,596$).

Tabela 17 Kto, według Pana/Pani wiedzy, wystąpił z inicjatywą powołania rady/komisji, w której Pan/Pani zasiada? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodziężowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Prezydent miasta	47,0	24,0	58,7	74,2	85,8	52,4	77,8	88,2	53,7
2.	Członek rady miasta\ rada miasta	3,5	38,5	15,1	4,1	6,6	6,5	11,1	2,2	16,5
3.	Grupa mieszkańców	9,1	8,5	15,9	6,2	2,8	4,0	-	-	7,7
4.	Organizacje pozarządowe	25,8	-	5,2	2,1	0,9	4,0	0,8	-	5,3
5.	Osoba fizyczna	4,0	5,7	1,5	1,0	0,9	1,6	-	-	2,7
6.	Starosta	-	-	-	-	-	12,1	0,8	-	1,1
7.	Ktoś inny	1,0	1,1	1,5	7,3	0,9	9,0	3,2	9,7	3,0
8.	Trudno powiedzieć	9,6	22,2	2,2	5,2	1,9	10,5	6,3	-	9,9
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Rozpatrując uzyskane informacje na temat tego, kto wystąpił z inicjatywą powołania poszczególnych rad i komisji uwzględniono kryterium wielkości miasta, w którym działają. W wyniku takiego zabiegu stwierdzono, że zmienne te są ze sobą powiązane w sposób istotny statystycznie. Siła tego związku jest niewielka ($C=0,184$), ale ukazuje ciekawą prawidłowość. W miastach największych (powyżej 250 tysięcy mieszkańców), znacznie częściej niż w miastach mniejszych, inicjatywę powołania rad i komisji przypisywano radzie miasta, a rzadziej prezydentowi.

Tabela 18 Kto, według Pana/Pani wiedzy, wystąpił z inicjatywą powołania rady/komisji? – rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem kryterium wielkości miasta.

Lp.		Wielkość miasta (%)			Ogółem
		do 100 tys.	od 101 tys. do 250 tys.	powyżej 250 tys.	
1.	Prezydent miasta	54,3	57,8	40,8	53,7
2.	Członek rady miasta\ rada miasta	14,1	15,2	25,9	16,5
3.	Grupa mieszkańców	9,9	5,8	7,9	7,7
4.	Organizacje pozarządowe	5,9	5,1	4,4	5,3

5.	Inne odpowiedzi	7,7	6,7	5,3	6,8
6.	Trudno powiedzieć	8,0	9,4	15,8	9,9
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,000, C=0,184)

Największa grupa respondentów, tj. blisko 40%, do rad i komisji, w których obecnie pracują, trafiła w wyniku wydelegowania przez instytucję lub organizację, z którą byli wcześniej związani. Znaczna część respondentów została do rady/komisji oficjalnie zaproszona przez organ samorządowy (28,2%), a 12,9% zgłosiło się do tych podmiotów samodzielnie.

Tabela 19 W jaki sposób stał się Pan/stała się Pani członkiem rady/komisji?

Lp.		Liczebność	%
1.	Zostałem/am wydelegowany/a przez instytucję, w której pracuję lub organizację, w której działam	556	39,7
2.	Zostałem/am oficjalnie zaproszony/a przez organ samorządowy	394	28,2
3.	Zgłosiłem/am się sam/a	180	12,9
4.	Ludzie (sąsiedzi, członkowie organizacji, mieszkańcy) poprosili mnie abym reprezentował ich głos w radzie/komisji	100	7,1
5.	Zostałem/am oficjalnie zaproszony/a przez przewodniczącego rady/komisji, w której teraz zasiadam	64	4,6
6.	Zostałem/am wybrany/a w wyborach	52	3,7
7.	Zostałem/am zaproszony/a przez znajomego, który jest członkiem rady/komisji	40	2,9
8.	W inny sposób	13	0,9
Ogółem		1399	100,0

Rozpatrując te same dane w odniesieniu do poszczególnych rad i komisji widać wyraźnie, że większość członków rad sportu, komisji bezpieczeństwa i porządku oraz komisji urbanistyczno-architektonicznych zostało członkami tych podmiotów w wyniku oficjalnego zaproszenia przez organ samorządowy, natomiast w przypadku pozostałych rad, największa grupa członków została do nich wydelegowana. Zauważyć można jeszcze kilka interesujących prawidłowości. Wśród członków rad działalności pożytku publicznego oraz rad młodzieżowych znaczącym sposobem uzyskania członkostwa w radzie (około 8% członków) była wygrana w wyborach do tej rady. Odpowiedź ta niemal nie występuje w przypadku pozostałych podmiotów. Członkowie rad młodzieżowych oraz rad seniorów znacznie częściej niż członkowie innych podmiotów zgłosili się do nich samodzielnie, lub zostali poproszeni o członkostwo przez ludzi (sąsiadów, znajomych), chcących by ich głos był reprezentowany w tego typu podmiocie.

W celu uzyskania rozproszenia odpowiedzi uprawniającego do zastosowania testów statystycznych wyeliminowano z analizy odpowiedź „w inny sposób”, a mało liczne kategorie „zostałem zaproszony przez przewodniczącego komisji” i „zostałem zaproszony przez znajomego, który jest członkiem komisji” połączono w jedną kategorię: „zostałem/am zaproszony/a przez przewodniczącego lub innego członka rady/komisji, w której teraz zasiadam”. W wyniku zmniejszenia rozproszenia odpowiedzi uzyskano współczynnik kontyngencji wynoszący 0,560, co świadczy o znacznej sile zależności pomiędzy rodzajem rady a sposobem, w jaki zostaje się jej członkiem.

Tabela 20 W jaki sposób stał się Pan/stała się Pani członkiem rady/komisji? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Zostałem/am wydelegowany/a przez instytucję, w której pracuję lub organizację, w której działam	51,0	35,8	43,5	66,0	16,2	61,3	27,0	8,7	39,7
2.	Zostałem/am oficjalnie zaproszony/a przez organ samorządowy	21,7	3,6	20,3	26,8	71,4	31,5	56,3	77,2	28,2
3.	Zgłosiłem/am się sam/a	10,1	29,3	12,9	2,1	3,8	0,8	2,4	2,2	12,9
4.	Ludzie (sąsiedzi, członkowie organizacji, mieszkańcy) poprosili mnie abym reprezentował ich głos w radzie/komisji	4,5	10,9	15,9	1,0	2,9	1,6	-	-	7,1
5.	Zostałem/am oficjalnie zaproszony/a przez przewodniczącego rady/komisji, w której teraz zasiadam	4,0	5,4	3,3	3,1	3,8	0,8	8,7	7,6	4,6
6.	Zostałem/am wybrany/a w wyborach	8,1	8,0	1,1	-	-	-	1,6	-	3,7
7.	Zostałem/am zaproszony/a przez	0,5	6,7	2,6	-	1,9	1,6	0,8	1,1	2,9

	znajomego, który jest członkiem rady/komisji									
8.	W inny sposób	-	0,3	0,4	1,0	-	2,4	3,2	3,3	0,9
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Biorąc pod uwagę wielkość miasta, w którym działa rada/komisja zaobserwowano istotną różnicę w częstotliwości wyboru dwóch odpowiedzi. W miastach powyżej 250 tysięcy znacznie rzadziej niż w mniejszych miastach wskazywano na członkostwo będące konsekwencją oficjalnego zaproszenia przez organ samorządowy, a częściej konsekwencją samodzielnego zgłoszenia do rady.

Tabela 21 W jaki sposób stał się Pan/stała się Pani członkiem rady/komisji? – rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem kryterium wielkości miasta.

Lp.		Wielkość miasta (%)			Ogółem
		do 100 tys.	od 101 tys. do 250 tys.	powyżej 250 tys.	
1.	Zostałem/am wydelegowany/a przez instytucję, w której pracuję lub organizację, w której działam	43,8	35,1	43,6	39,7
2.	Zostałem/am oficjalnie zaproszony/a przez organ samorządowy	30,6	30,2	16,7	28,2
3.	Zgłosiłem/am się sam/a	8,8	13,7	19,8	12,9
4.	Ludzie (sąsiedzi, członkowie organizacji, mieszkańcy) poprosili mnie abym reprezentował ich głos w radzie/komisji	7,1	7,9	5,3	7,1
5.	Zostałem/am oficjalnie zaproszony/a przez przewodniczącego rady/komisji, w której teraz zasiadam	4,0	5,5	3,1	4,6
6.	Zostałem/am wybrany/a w wyborach	2,7	3,5	6,6	3,7
7.	Zostałem/am zaproszony/a przez znajomego, który jest członkiem rady/komisji	2,7	3,1	2,6	2,9
8.	W inny sposób	0,4	0,9	2,2	0,9
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,000, C=0,189)

Sposób, w jaki respondenci trafili do rad/komisji, w których obecnie działają, powiązany jest w sposób istotny statystycznie z ich wiekiem (C=0,444). Widoczny jest fakt, że osoby z młodszych grup wiekowych (do 30 roku życia) zdecydowanie częściej niż inni członkowie rad

trafiają do nich na skutek udziału w wyborach. Oficjalne zaproszenie przez organ samorządowy otrzymują najczęściej osoby pomiędzy 40 a 60 rokiem życia. W tej grupie wiekowej bardzo rzadkie są przypadki samodzielnego zgłoszenia się na członka rady lub komisji.

Tabela 22 W jaki sposób stał się Pan/stała się Pani członkiem rady/komisji? – rozkład odpowiedzi w podziale na wiek członków.

Lp.		Wiek (%)							Ogółem
		do 20 lat	21-30 lat	31-40 lat	41-50 lat	51-60 lat	61-70 lat	pow. 70 lat	
1.	Zostałem/am oficjalnie zaproszony/a przez organ samorządowy	3,3	28,6	31,3	47,2	45,0	33,9	22,7	28,2
2.	Zostałem/am zaproszony/a przez przewodniczącego lub innego członka rady/komisji, w której teraz zasiadam	12,3	4,8	4,5	6,4	7,3	4,6	7,6	7,7
3.	Zostałem/am wydelegowany/a przez instytucję, w której pracuję lub organizację, w której działam	35,5	33,3	45,5	38,5	41,8	39,6	47,9	39,8
4.	Ludzie (sąsiedzi, członkowie organizacji, mieszkańcy) poprosili mnie abym reprezentował ich głos w radzie/komisji	10,9	9,5	2,7	2,8	2,7	9,9	9,2	7,2
5.	Zgłosiłem/am się sam/a	30,1	14,3	11,6	3,2	2,3	9,2	10,9	13,2
6.	Zostałem/am wybrany/a w wyborach	7,9	9,5	4,5	1,8	0,9	2,8	1,7	3,9
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,000, C=0,444)

Uczestników badania ankietowego zapytano o to, co wnoszą do rady/komisji, której są członkami. Pytanie dawało możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi z zaproponowanej listy, a także dopisania dowolnej własnej odpowiedzi.

Tabela 23 Co Pan\Pani wnosi do rady\komisji? (N=1400)

Lp.		Liczebność	% odpowiedzi	% respondentów
1.	Moją wiedzę i doświadczenie	941	38,9	67,2
2.	Reprezentuję interes grupy społecznej (wiekowej, zawodowej)	564	23,3	40,3
3.	Reprezentuję interes instytucji/organizacji	396	16,4	28,3

4.	Reprezentuję „głos” mieszkańców	293	12,1	20,9
5.	Reprezentuję stanowisko organu samorządowego	211	8,7	15,1
6.	Inne	15	0,6	1,1

Zdecydowanie najczęściej członkowie podmiotów objętych badaniem deklarowali, że wnoszą do rady/komisji swoją wiedzę i doświadczenie (67,2% respondentów), a w drugiej kolejności, że reprezentują w radzie interes określonej grupy społecznej (40,3%). Najrzadziej deklarowano reprezentowanie stanowiska organu samorządowego (15,1%).

Rozkład danych uwidacznia różnice w odpowiedziach przedstawicieli poszczególnych rad i komisji. Zwraca uwagę fakt, że blisko 97% członków komisji urbanistyczno-architektonicznych deklarowało, że wnoszą do rady swoją wiedzę i doświadczenie. W przypadku rady młodzieżowej wskaźnik ten nie osiągnął 48%. Radą, której członkowie najczęściej deklarowali reprezentowanie „głosu mieszkańców” jest rada seniorów (37,6%). Radę tę, wraz z radą młodzieżową oraz radą ds. osób niepełnosprawnych cechuje duża częstotliwość wskazań na realizowanie przez członków interesu określonych grup społecznych. Częściej niż co trzeci członek komisji bezpieczeństwa i porządku deklarował, że jego wkład w pracę komisji to reprezentowanie stanowiska organu samorządowego.

Tabela 24 Co Pan\Pani wnosi do rady\komisji? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)							
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna
1.	Moją wiedzę i doświadczenie	72,7%	47,8%	71,2%	74,2%	83,0%	69,4%	67,2%	96,7%
2.	Reprezentuję „głos” mieszkańców	22,2%	23,0%	37,6%	16,5%	17,0%	8,9%	8,8%	2,2%
3.	Reprezentuję interes grupy społecznej (wiekowej, zawodowej)	19,2%	60,7%	62,4%	50,5%	26,4%	25,8%	7,2%	4,3%
4.	Reprezentuję interes instytucji/organizacji	51,0%	18,1%	18,1%	42,3%	32,1%	39,5%	34,4%	9,8%
5.	Reprezentuję stanowisko organu samorządowego	22,7%	9,6%	5,9%	20,6%	11,3%	21,0%	36,0%	10,9%

6.	Inne	1,5%	1,0%	1,1%	1,0%	0,0%	0,8%	0,8%	2,2%
----	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Przedstawiciele społecznych rad i komisji, pytani o to, na czym głównie polega ich uczestnictwo w pracach rady/komisji najczęściej wskazywali na zadanie, jakim jest uczestniczenie w posiedzeniach (76,7%). Blisko 58% zadeklarowało udział w podejmowaniu decyzji a mniej niż 1/3 wskazała na takie zadanie jak: zgłaszanie problemów grup społecznych oraz doradzanie i opiniowanie decyzji oraz planów.

Tabela 25 Na czym głównie polega Pana/Pani uczestnictwo w radzie/komisji? (N=1401)

Lp.		Liczebność	% odpowiedzi	% respondentów
1.	Uczestnictwo w posiedzeniach	1075	29,7	76,7
2.	Udział w podejmowaniu decyzji o wydaniu opinii	811	22,4	57,9
3.	Zgłaszanie problemów grup społecznych, społeczności lokalnej itp.	448	12,4	32,0
4.	Doradztwo/przygotowanie opinii na temat decyzji, planu itp.	428	11,8	30,5
5.	Inicjowanie projektów, z którymi występuje rada/komisja	346	9,6	24,7
6.	Kontakty z organami samorządowymi	190	5,3	13,6
7.	Pozyskiwanie informacji o zagadnieniach będących przedmiotem opinii wydawanych przez radę/komisję	161	4,5	11,5
8.	Przygotowywanie dokumentów	149	4,1	10,6
9.	Inne	8	0,2	0,6

Analiza tego zagadnienia z uwzględnieniem poszczególnych typów rad i komisji pozwala uchwycić kilka interesujących różnic. Po pierwsze zgłaszanie problemów grup społecznych i społeczności lokalnej to zadanie, które najczęściej przypisują sobie członkowie rad seniorów (51,7%). Udział w podejmowaniu decyzji o wydaniu opinii to istotny aspekt uczestnictwa w przypadku rad rynku pracy, rad ds. osób niepełnosprawnych oraz komisji urbanistyczno-architektonicznych (wskazany przez ponad 73% członków). Członkowie komisji urbanistyczno-architektonicznych częściej niż przedstawiciele innych rad deklarują podejmowanie zadań doradczych i związanych z przygotowywaniem opinii (niemal 70%, przy średniej 30,5%), natomiast zdecydowanie rzadziej deklarują inicjowanie własnych projektów (tylko 2,2% przy średniej 24,7%).

Tabela 26 Na czym głównie polega Pana/Pani uczestnictwo w radzie/komisji - rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)							
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna
1.	Uczestnictwo w posiedzeniach	68,7	79,0	78,2	68,0	75,5	79,8	80,2	81,7
2.	Udział w podejmowaniu decyzji o wydaniu opinii	64,1	49,0	49,8	73,2	57,5	79,8	47,6	74,2
3.	Zgłaszanie problemów grup społecznych, społeczności lokalnej itp.	35,9	26,2	51,7	36,1	30,2	26,6	27,8	1,1
4.	Doradztwo/przygotowanie opinii na temat decyzji, planu itp.	24,2	27,7	19,6	34,0	43,4	15,3	45,2	69,9
5.	Inicjowanie projektów, z którymi występuje rada/komisja	25,3	35,0	33,6	15,5	26,4	8,1	11,9	2,2
6.	Kontakty z organami samorządowymi	18,7	10,1	15,1	18,6	15,1	16,1	11,9	4,3
7.	Pozyskiwanie informacji o zagadnieniach będących przedmiotem opinii wydawanych przez radę/komisję	16,2	14,0	6,6	14,4	5,7	17,7	7,1	6,5
8.	Przygotowywanie dokumentów	12,1	10,4	9,2	19,6	4,7	2,4	19,0	9,7
9.	Inne	0,5	1,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0

Członkowie społecznych rad i komisji deklarowali z największą częstotliwością, że spotykają się na posiedzeniach raz na miesiąc lub częściej – odpowiedź taką wybrało niemal 42% ankietowanych. Blisko 22% respondentów deklaruje, że posiedzenia nie mają stałej częstotliwości i są zwoływane nieregularnie, zależnie od potrzeb.

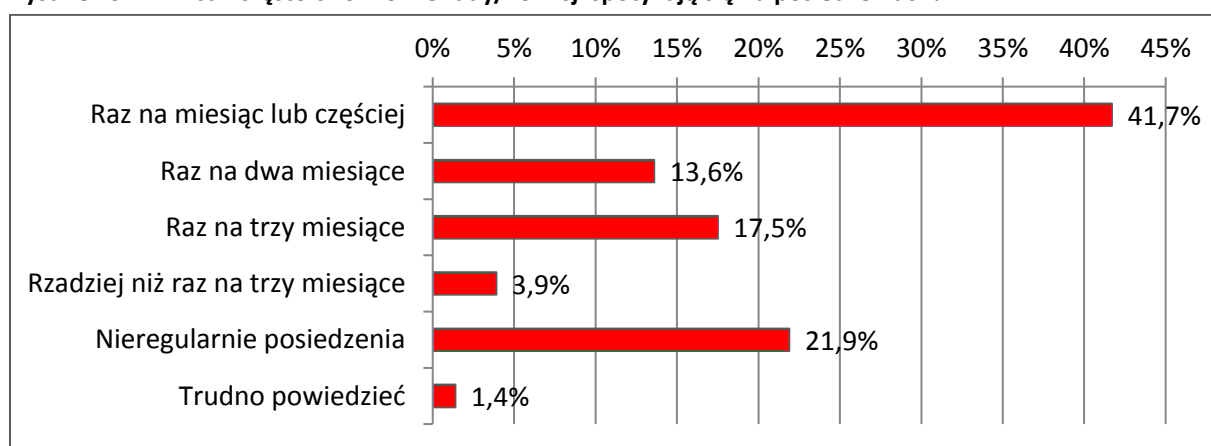
Tabela 27 Jak często członkowie rady/komisji spotykają się na posiedzeniach?

Lp.	Częstotliwość spotkań	Liczebność	%
1.	Raz na miesiąc lub częściej	585	41,7
2.	Raz na dwa miesiące	190	13,6
3.	Raz na trzy miesiące	246	17,5
4.	Raz na cztery miesiące	29	2,1
5.	Raz na pięć miesięcy	3	0,2
6.	Raz na sześć miesięcy	21	1,5
7.	Rzadziej niż raz na pół roku	2	0,1
8.	Nieregularnie posiedzenia zwoływane w miarę potrzeb	307	21,9
9.	Trudno powiedzieć	19	1,4
Ogółem		1402	100,0

Spotkania rzadsze niż raz na kwartał zadeklarowało niespełna 4% przedstawicieli rad i komisji. Ze względu na tak małą częstotliwość wskazań, dokonano połączenia aż 4 kategorii (raz na 4 miesiące, raz na 5 miesięcy, raz na 6 miesięcy i rzadziej niż raz na pół roku) w jedną kategorię: „rzadziej niż raz na trzy miesiące”.

Takie przekształcenie oraz wykluczenie z analizy odpowiedzi „trudno powiedzieć” pozwoliło na stwierdzenie istotnej statystycznie zależności pomiędzy rodzajem rady/komisji a częstotliwością jej posiedzeń. Zależność ta jest silna, czego dowodzi współczynnik kontyngencji wynoszący 0,607.

Rysunek 3 Jak często członkowie rady/komisji spotykają się na posiedzeniach?

W efekcie stwierdzić można, że najczęściej na posiedzeniach spotykają się członkowie rad młodzieżowych oraz rad seniorów (ponad 60% wskazań na „raz w miesiącu lub częściej”). Powiatowe rady rynku pracy oraz komisje bezpieczeństwa i porządku, częściej niż inne

podmioty, zwołują posiedzenia raz na kwartał, natomiast posiedzenia komisji urbanistyczno-architektonicznych oraz rady ds. osób niepełnosprawnych zwoływane są nieregularnie.

Tabela 28 Jak często członkowie rady/komisji spotykają się na posiedzeniach? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Raz na miesiąc lub częściej	50,0	68,0	61,3	11,3	21,7	4,8	6,3	9,7	41,7
2.	Raz na dwa miesiące	15,7	10,1	24,0	7,2	16,0	11,3	3,2	14,0	13,6
3.	Raz na trzy miesiące	14,6	2,8	9,6	23,7	23,6	61,3	41,3	4,3	17,5
4.	Rzadziej niż raz na trzy miesiące	3,0	0,5	0,4	5,2	9,4	5,6	18,3	1,1	3,9
5.	Nieregularnie posiedzenia zwoływane w miarę potrzeb	15,2	15,5	4,1	52,6	29,2	16,9	29,4	71,0	21,9
6.	Trudno powiedzieć	1,5	3,1	0,7	-	-	-	1,6	-	1,4
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,000, C=0,607) – testu dokonano po wykluczeniu z analizy odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Zestawienie informacji o częstotliwości spotkań rad i komisji z wielkością miasta, w których podmioty te działają, pozwala uchwycić statystycznie istotną zależność o małej sile, przejawiającą się w tym, że częstotliwość zwoływania posiedzeń a także ich regularność rośnie wraz z wielkością miasta.

Tabela 29 Jak często członkowie rady/komisji spotykają się na posiedzeniach? – rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem kryterium wielkości miasta.

Lp.		Wielkość miasta (%)			Ogółem
		do 100 tys.	od 101 tys. do 250 tys.	powyżej 250 tys.	
1.	Raz na miesiąc lub częściej	29,3	47,8	53,1	41,7
2.	Raz na dwa miesiące	17,8	10,0	14,0	13,6
3.	Raz na trzy miesiące	21,8	16,1	11,8	17,5
4.	Rzadziej niż raz na trzy miesiące	3,3	5,2	1,8	3,9
5.	Nieregularnie posiedzenia zwoływane w miarę potrzeb	26,6	20,1	16,2	21,9
6.	Trudno powiedzieć	1,3	0,8	3,1	1,4

Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
---------------	--------------	--------------	--------------	--------------

(p=0,000, C=0,229)

Uczestnicy badania zostali poproszeni o wskazanie, co jest przedmiotem spotkań społecznych rad/komisji, których są przedstawicielami. Pytanie umożliwiało wybór więcej niż jednej odpowiedzi. Z ich rozkładu wynika, że najczęściej przedmiotem spotkań są projekty dokumentów (uchwał, zarządzeń) przedstawione członkom rady do zaopiniowania (57,6% respondentów). Połowa przedstawicieli rad i komisji zadeklarowała, że przedmiotem spotkań są problemy zgłaszane przez środowisko społeczne oraz sprawy, które rada chce przedłożyć organowi samorządowemu w formie inicjatywy. Najrzadziej wskazywano na zajmowanie się sprawozdaniami z realizacji zadań przez organy samorządowe. Wśród innych odpowiedzi, najczęściej deklarowano organizację inicjatyw społecznych (kulturalnych, charytatywnych, zdrowotnych, integracyjnych) oraz analizowanie sytuacji społecznej w dziedzinie, którą rada się zajmuje (lokalizowanie problemów i zagrożeń).

Tabela 30 Co jest przedmiotem spotkań rady\komisji? (N=1393)

Lp.		Liczebność	% odpowiedzi	% respondentów
1.	Projekty decyzji (uchwał, zarządzeń) organów samorządowych przedłożone radzie/komisji do zaopiniowania	802	23,9	57,6
2.	Problemy zgłaszane przez środowisko społeczne (mieszkańców, grupy wiekowe, zawodowe, ekspertów itp.)	725	21,6	52,0
3.	Sprawy, które rada/komisja chce przedłożyć w formie inicjatywy organowi samorządowemu	706	21,0	50,7
4.	Plany działań przedłożone przez organ samorządowy w celu ich zaopiniowania przez radę/komisję	652	19,4	46,8
5.	Sprawozdania z realizacji zadań składane przez organ samorządowy	408	12,1	29,3
6.	Inne sprawy	69	2,0	5,0

Przedmiot spotkań odmienny jest w przypadku poszczególnych rad i komisji. Ze względu na charakter pytania (pytanie wielokrotnego wyboru) nie jest możliwe sprawdzenie istotności statystycznej tych różnic, jednak widoczne są znaczne dysproporcje w rozkładzie odpowiedzi. Uwidacznia się odmienna charakterystyka komisji urbanistyczno-architektonicznych, które częściej niż inne podmioty zajmują się opiniowaniem projektów decyzji (83,7% przy średniej 57,6%), natomiast ze znacznie mniejszą częstotliwością zajmują się sprawozdaniami z działań

(1,1% przy średniej 29,3%), problemami zgłaszanymi przez środowisko lokalne (9,8% przy średniej 52%), czy też formułowaniem własnych inicjatyw (13% przy średniej 50,7%). Sprawozdaniami z realizacji działań przez organy samorządowe zajmują się zdecydowanie najczęściej członkowie komisji bezpieczeństwa i porządku, z kolei członkowie rad seniorów koncentrują się w swoich działaniach zdecydowanie częściej niż inne rady na problemach społecznych i własnych inicjtywach działań (ponad 70%).

Tabela 31 Co jest przedmiotem spotkań rady\komisji? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)							
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodziżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna
1.	Projekty decyzji (uchwał, zarządzeń) organów samorządowych przedłożone radzie/komisji do zaopiniowania	82,3	48,1	34,8	80,4	71,4	55,6	49,6	83,7
2.	Plany działań przedłożone przez organ samorządowy w celu ich zaopiniowania przez radę/komisję	58,6	37,7	26,6	67,0	63,8	66,1	60,0	33,7
3.	Sprawozdania z realizacji zadań składane przez organ samorządowy	40,9	25,5	13,1	42,3	28,6	36,3	61,6	1,1
4.	Sprawy, które rada/komisja chce przedłożyć w formie inicjatywy organowi samorządowemu	55,1	53,0	71,5	45,4	57,1	30,6	38,4	13,0
5.	Problemy zgłaszane przez środowisko społeczne (mieszkańców, grupy wiekowe, zawodowe, ekspertów itp.)	56,1	48,8	74,9	54,6	49,5	39,5	50,4	9,8
6.	Inne sprawy	3,5	4,9	4,5	4,1	1,9	8,1	8,8	4,3

Spośród ogółu wskazanych zagadnień przedstawiciele rad i komisji wybrali jeden przedmiot spotkań, który uznali za najistotniejszy w pracach podmiotu, który reprezentują. Takie ujęcie

problemu zmienia hierarchię odpowiedzi. Ponad 1/3 ankietowanych za najistotniejszy przedmiot spotkań uznała projekty opinii organów samorządowych przedłożone do zaopiniowania. W drugiej kolejności wskazywano na zajmowanie się problemami zgłaszanymi przez środowisko społeczne (1/5 respondentów). Z niewiele mniejszą częstotliwością wskazywano na zajmowanie się sprawami planowanymi do przedłożenia, jako własna inicjatywa rady/komisji oraz na zajmowanie się planami przedłożonymi radzie/komisji do zaopiniowania.

Tabela 32 Jaki jest Pana/Pani zdaniem najistotniejszy/najczęstszy przedmiot spotkań rady\komisji?

Lp.	Przedmiot spotkań	Liczebność	%
1.	Projekty decyzji organów samorządowych przedłożone radzie/komisji do zaopiniowania	495	35,4
2.	Problemy zgłaszane przez środowisko społeczne (mieszkańców, grupy wiekowe, zawodowe, ekspertów itp.)	271	19,3
3.	Sprawy, które rada/komisja chce przedłożyć w formie inicjatywy organowi samorządowemu	261	18,6
4.	Plany działań przedłożone przez organ samorządowy w celu ich zaopiniowania przez radę/komisję	238	17,0
5.	Sprawozdania z realizacji zadań składane przez organ samorządowy	67	4,8
6.	Organizacja inicjatyw społecznych (kulturalnych, charytatywnych, zdrowotnych, integracyjnych)	20	1,4
7.	Analiza sytuacji społecznej/problemów w dziedzinie, którą rada się zajmuje	16	1,1
8.	Inne sprawy	34	2,4
Ogółem		1402	100,0

Uwzględniając specyfikę poszczególnych rad i komisji zaobserwować można znaczne rozbieżności w dominującym przedmiocie spotkań. Zależność ta jest istotna statystycznie i cechuje się umiarkowaną siłą ($C=0,502$). W przypadku komisji urbanistyczno-architektonicznych niemal 70% respondentów zadeklarowało, że głównym przedmiotem spotkań są projekty decyzji przedłożone do zaopiniowania, a 17%, że są to plany działań przedłożone do zaopiniowania. Zbieżność odpowiedzi jest więc bardzo duża i nie da się jej zaobserwować w przypadku pozostałych podmiotów. Opiniowanie projektów decyzji organów samorządowych to najważniejszy przedmiot spotkań wszystkich rad i komisji, za wyjątkiem rady seniorów, jednak częstotliwość wskazań na tę odpowiedź jest bardzo zróżnicowana – od 27% w przypadku rady młodzieżowej do 70% w przypadku komisji urbanistyczno-architektonicznej. Przedstawiciele rad seniorów najczęściej wskazywali na zajmowanie się

własnymi inicjatywami oraz problemami zgłaszanymi przez środowisko społeczne (powyżej 35%). Częstotliwość wskazań na te dwa zagadnienia jest stosunkowo wysoka również w radach młodzieżowych (po 1/4 wskazań). Zwraca uwagę również fakt, że sprawozdania z działań organów samorządowych, uznawane za najistotniejszy przedmiot prac przez mniej niż 5% członków innych rad, zostały uznane za najważniejszy temat posiedzeń przez ponad 20% członków komisji bezpieczeństwa i porządku.

Tabela 33 Jaki jest Pana/Pani zdaniem najistotniejszy/najczęstszy przedmiot spotkań rady\komisji? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady\komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Projekty decyzji (uchwał, zarządzeń) organów samorządowych przedłożone radzie/komisji do zaopiniowania	57,1	27,1	15,5	59,8	43,4	29,0	23,8	69,9	35,3
2.	Problemy zgłaszane przez środowisko społeczne (mieszkańców, grupy wiekowe, zawodowe, ekspertów itp.)	10,6	25,1	35,4	13,4	10,4	9,7	16,7	-	19,3
3.	Sprawy, które rada/komisja chce przedłożyć w formie inicjatywy organowi samorządowemu	12,1	24,0	37,3	8,2	15,1	4,0	7,1	5,4	18,6
4.	Plany działań przedłożone przez organ samorządowy w celu ich zaopiniowania przez radę/komisję	15,2	14,7	5,9	13,4	25,5	40,3	23,0	17,2	17,0
5.	Sprawozdania z realizacji zadań składane przez organ samorządowy	3,0	4,4	1,8	3,1	3,8	4,8	20,6	-	4,8
6.	Inne sprawy	2,0	4,7	4,1	2,1	1,9	12,1	8,7	7,5	5,0
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

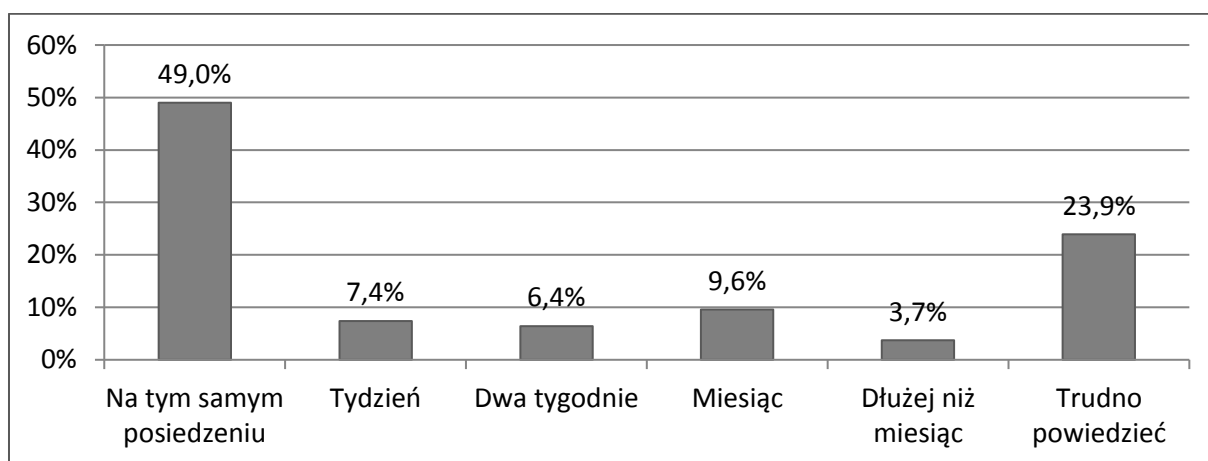
(p=0,000, C=0,502)

Przedstawiciele społecznych rad i komisji zostali zapytani o przeciętny czas pracy ich podmiotów nad jednym projektem/planem/sprawozdaniem w celu wyrażenia o nim opinii. Połowa ankietowanych zadeklarowała, że opinia formułowana jest na tym samym posiedzeniu, na którym projekt został złożony do zaopiniowania. Zwraca jednak uwagę fakt, że niemal co czwarty respondent nie udzielił jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie (23,9% trudno powiedzieć).

Tabela 34 Jaki jest przeciętny czas pracy rady/komisji nad jednym projektem/planem/sprawozdaniem, w celu wyrażenia o nim opinii?

Lp.	Czas pracy	Liczebność	%
1.	Na tym samym posiedzeniu, na którym projekt został złożony jest on rozpatrywany i formułowana jest opinia	687	49,0
2.	Tydzień	104	7,4
3.	Dwa tygodnie	90	6,4
4.	Miesiąc	134	9,6
5.	Dwa miesiące	28	2,0
6.	Trzy miesiące	14	1,0
7.	Dłużej niż trzy miesiące	10	0,7
8.	Trudno powiedzieć	335	23,9
Ogółem		1402	100,0

Zaledwie 3,7% członków rad i komisji wskazało na czas przekraczający jeden miesiąc, dlatego też na potrzeby dalszych analiz odpowiedzi te („dwa miesiące”, „trzy miesiące” i „dłużej niż trzy miesiące”) zostały złączone w jedną kategorię („dłużej niż miesiąc”).

W wyniku analizy statystycznej stwierdzono istotną statystycznie zależność pomiędzy rodzajem rady/komisji a przeciętnym czasem jej pracy nad wydaniem opinii. Zależność ta ma

umiarkowaną siłę ($C=0,396$). Zwraca uwagę fakt, że członkowie rad młodzieżowych mieli problem z udzieleniem jednoznacznej odpowiedzi na tak postawione pytanie i niemal 40% wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”. Najkrótszy czas prac deklarowali członkowie rad rynku pracy – ponad 81% uważa, że opinie są formułowane na tym samym posiedzeniu, a mniej niż 2% wskazało na czas powyżej dwóch tygodni. Najdłuższym czasem formułowania opinii cechują się rady seniorów, w przypadku których tylko 1/3 członków zadeklarowała wydawanie opinii na tym samym posiedzeniu, na którym przedłożono projekt, a zdaniem ponad 21% członków – proces ten trwa miesiąc lub dłużej.

Tabela 35 Jaki jest przeciętny czas pracy rady/komisji nad jednym projektem/planem/sprawozdaniem, w celu wyrażenia o nim opinii? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Na tym samym posiedzeniu, na którym projekt został złożony	46,0	34,4	34,3	69,1	59,4	81,5	60,3	67,7	49,0
2.	Tydzień	12,6	7,5	7,7	8,2	3,8	4,8	1,6	9,7	7,4
3.	Dwa tygodnie	12,6	3,9	5,9	4,1	4,7	5,6	3,2	15,1	6,4
4.	Miesiąc	10,6	10,6	15,5	5,2	12,3	0,8	5,6	4,3	9,6
5.	Dłużej niż miesiąc	3,5	3,9	6,6	1,0	4,7	0,8	2,4	2,2	3,7
6.	Trudno powiedzieć	14,6	39,8	29,9	12,4	15,1	6,5	27,0	1,1	23,9
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

($p=0,000$, $C=0,396$)

Ponad 2/3 respondentów deklaruje, że w ich radach/komisjach zdarza się konsultowanie projektów z zainteresowanym środowiskiem w celu sformułowania opinii o projekcie. Rozkład odpowiedzi na to pytanie różnicuje poszczególne rady i komisje w sposób istotny statystycznie, choć zależność ta ma niewielką siłę ($C=0,230$).

Tabela 36 Czy zdarza się, że przygotowanie opinii przez radę/komisję obejmuje przeprowadzenie konsultacji z zainteresowanym środowiskiem?

Lp.		Liczebność	%
1.	Tak	951	67,8
2.	Nie	451	32,2

Ogółem	1402	100,0
---------------	-------------	--------------

Biorąc pod uwagę rozkład odpowiedzi członków poszczególnych rad i komisji zwraca uwagę fakt zdecydowanie pro-konsultacyjnego nastawienia rad seniorów (81,9%) oraz stosunkowo małej częstotliwości deklarowanych konsultacji w przypadku komisji urbanistyczno-architektonicznych (37,6%).

Tabela 37 Czy zdarza się, że przygotowanie opinii przez radę/komisję obejmuje przeprowadzenie konsultacji z zainteresowanym środowiskiem? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Tak	67,7	70,3	81,9	54,6	68,9	58,1	71,4	37,6	67,8
2.	Nie	32,3	29,7	18,1	45,4	31,1	41,9	28,6	62,4	32,2
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,000, C=0,230)

Częstotliwość deklaracji, iż opinie w procesie ich formułowania są konsultowane z zainteresowanym środowiskiem, rośnie wraz ze wzrostem wielkości miasta, w którym działa rada/komisja reprezentowana przez respondentów. Nie jest to jednak zależność istotna statystycznie.

Tabela 38 Czy zdarza się, że przygotowanie opinii przez radę/komisję obejmuje przeprowadzenie konsultacji z zainteresowanym środowiskiem? – rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem kryterium wielkości miasta.

Lp.		Wielkość miasta (%)			Ogółem
		do 100 tys.	od 101 tys. do 250 tys.	powyżej 250 tys.	
1.	Tak	64,6	69,6	70,2	67,8
2.	Nie	35,4	30,4	29,8	32,2
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0

Prawie 1/3 ankietowanych, którzy zadeklarowali przeprowadzanie konsultacji z zainteresowanym środowiskiem, nie potrafiła jednoznacznie określić częstotliwości tego

typu działań. Wśród pozostałych respondentów zaobserwowano duże rozproszenie odpowiedzi. Najliczniejsza grupa stwierdziła, że konsultacje przeprowadzane są każdorazowo (22,9%), jednak z niewiele mniejszą częstotliwością deklarowano, że konsultacje prowadzi się w mniej jak połowie przypadków (18,3%).

Tabela 39 Jak często przeprowadza się konsultacje?

Lp.	Częstotliwość konsultacji	Liczebność	%
1.	Zawsze	218	22,9
2.	W więcej jak połowie przypadków	154	16,2
3.	W połowie przypadków	93	9,8
4.	W mniej jak połowie przypadków	174	18,3
5.	Trudno powiedzieć	311	32,8
Ogółem		951	100,0

Częstotliwość prowadzenia konsultacji jest powiązana w istotny statystycznie sposób z rodzajem rady/komisji. Zależność ta ma umiarkowaną siłę ($C=0,338$) i uwiadamia się przede wszystkim w wysokim wskaźniku odpowiedzi „zawsze” w przypadku rad seniorów oraz rad rynku pracy (powyżej 36%) oraz w wysokim wskaźniku odpowiedzi „trudno powiedzieć” i „w mniej jak połowie przypadków” odnotowanym w komisjach bezpieczeństwa i porządku oraz komisjach urbanistyczno-architektonicznych. Prowadzenie konsultacji w co najmniej połowie przypadków zadeklarowała 1/4 członków komisji bezpieczeństwa i porządku oraz komisji urbanistyczno-architektonicznych, a 1/2 członków pozostałych rad.

Tabela 40 Jak często przeprowadza się konsultacje? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodziżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Zawsze	26,1	10,7	36,5	20,8	26,0	36,1	13,3	14,3	22,9
2.	W więcej jak połowie przypadków	14,2	21,7	18,9	13,2	11,0	13,9	7,8	5,7	16,2
3.	W połowie przypadków	10,4	14,3	10,8	3,8	8,2	2,8	5,6	2,9	9,8
4.	W mniej jak połowie przypadków	23,9	14,0	10,4	32,1	21,9	15,3	27,8	34,3	18,3
5.	Trudno powiedzieć	25,4	39,3	23,4	30,2	32,9	31,9	45,6	42,9	32,8

Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
--------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

(p=0,000, C=0,338)

Częstotliwość przeprowadzanie konsultacji z zainteresowanym środowiskiem przez członków rad i komisji, w procesie opiniowania i inicjowania różnych działań, maleje wraz ze wzrostem wielkości miasta, wyrażane liczbą jego mieszkańców.

Tabela 41 Jak często przeprowadza się konsultacje? – rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem kryterium wielkości miasta.

Lp.		Wielkość miasta (%)			Ogółem
		do 100 tys.	od 101 tys. do 250 tys.	powyżej 250 tys.	
1.	Zawsze	28,1	21,9	15,0	22,9
2.	W więcej jak połowie przypadków	13,3	17,4	18,8	16,2
3.	W połowie przypadków	7,4	9,1	16,9	9,8
4.	W mniej jak połowie przypadków	17,5	18,5	19,4	18,3
5.	Trudno powiedzieć	33,7	33,1	30,0	32,8
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,004, C=0,152)

Ciekawe z punktu widzenia problematyki badawczej wydaje się pytanie o to, czy treść opinii wydawanych przez rady i komisje bywa przedmiotem sporów, kontrowersji lub burzliwych dyskusji. Częściej niż co czwarty przedstawiciel społecznych rad i komisji nie udzielił jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie (26,8% „trudno powiedzieć”), a częściej niż co trzeci wskazywał, że takie sytuacje mają miejsce, ale rzadko, to znaczy w mniej jak połowie przypadków. Na występowanie sporów i burzliwych dyskusji o dużej częstotliwości, tj. zawsze lub częściej niż w połowie przypadków wskazał co dziesiąty uczestnik badania.

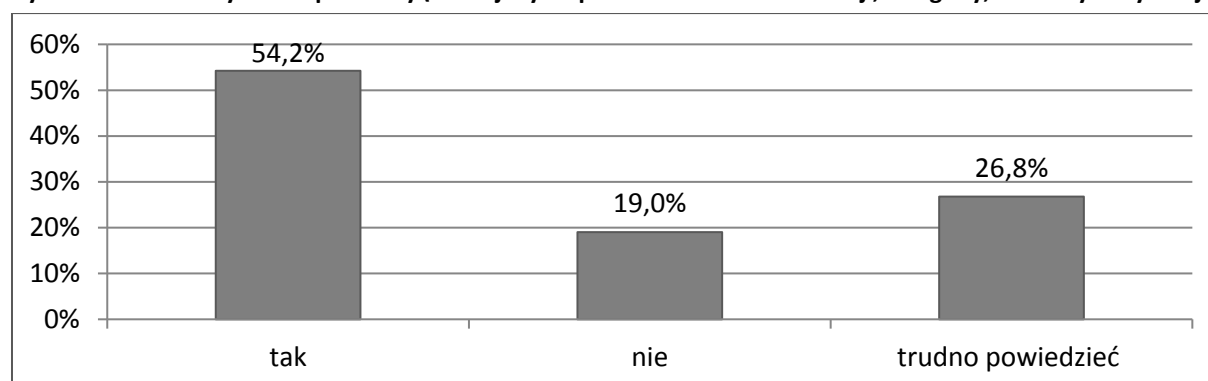
Tabela 42 Czy treść opinii rady\komisji bywa przedmiotem kontrowersji, niezgody, burzliwych dyskusji?

Lp.		Liczebność	%
1.	Zawsze	39	2,8
2.	W więcej jak połowie przypadków	98	7,0
3.	W połowie przypadków	130	9,3
4.	W mniej jak połowie przypadków	492	35,1
5.	Nigdy	267	19,0
6.	Trudno powiedzieć	376	26,8
Ogółem		1402	100,0

Warto zsumować uzyskane dane, by uzyskać uproszczony rozkład odpowiedzi na pytanie o występowanie kontrowersji, niezgody i burzliwych dyskusji podczas prac społecznych rad

i komisji. W efekcie stwierdzić można, że 54,2% respondentów potwierdza występowanie tego typu sytuacji, a 19% deklaruje, że nie mają one nigdy miejsca. Pozostałe osoby nie udzieliły jednoznacznej odpowiedzi.

Rysunek 4 Czy treść opinii rady\komisji bywa przedmiotem kontrowersji, niezgody, burzliwych dyskusji?

Biorąc pod uwagę specyfikę poszczególnych podmiotów, widać, iż spory i kontrowersje wokół treści opinii najrzadziej występują wśród członków rad ds. osób niepełnosprawnych, rad rynku pracy oraz wśród członków komisji bezpieczeństwa i porządku. Natomiast brak sytuacji konfliktowych najrzadziej deklarowali członkowie rad sportu oraz rad działalności pożytku publicznego.

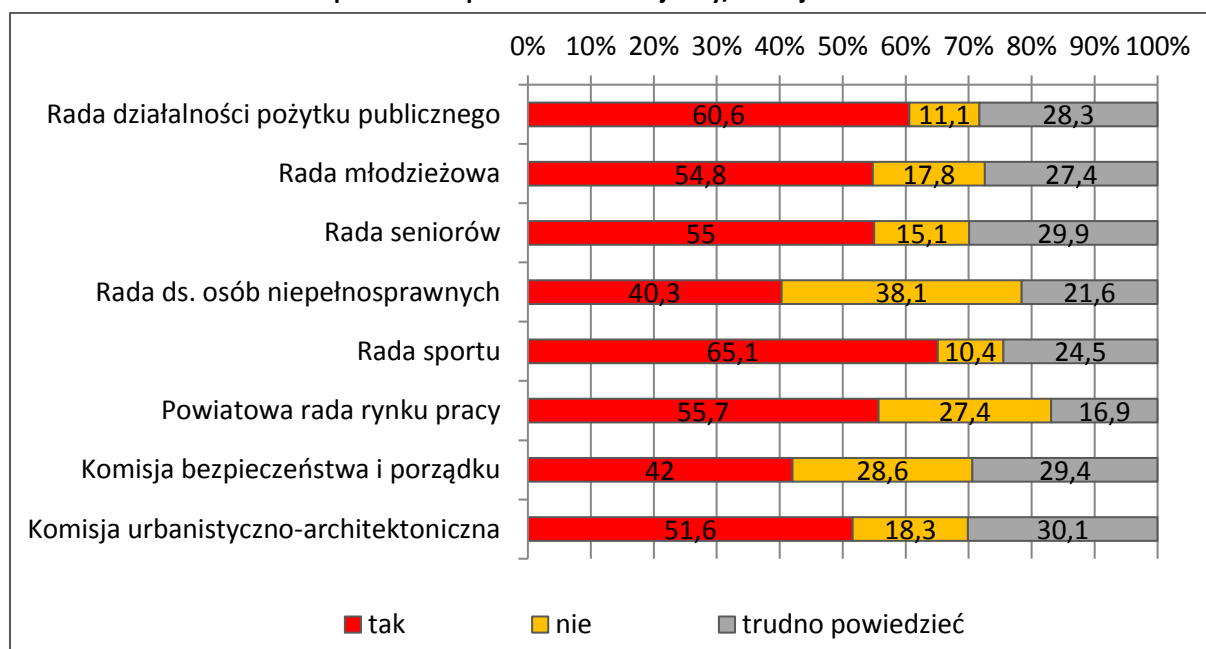
Tabela 43 Czy treść opinii rady\komisji bywa przedmiotem kontrowersji, niezgody, burzliwych dyskusji? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Zawsze	3,0	0,5	6,3	1,0	5,7	2,4	-	4,3	2,8
2.	W więcej jak połowie przypadków	17,2	4,1	6,6	2,1	7,5	4,0	3,2	11,8	7,0
3.	W połowie przypadków	6,6	12,4	11,1	5,2	14,2	8,9	1,6	6,5	9,3
4.	W mniej jak połowie przypadków	33,8	37,7	31,0	32,0	37,7	40,3	37,3	29,0	35,1
5.	Nigdy	11,1	17,8	15,1	38,1	10,4	27,4	28,6	18,3	19,0
6.	Trudno powiedzieć	28,3	27,4	29,9	21,6	24,5	16,9	29,4	30,1	26,8
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,000, C=0,308)

Przy zastosowaniu uproszczonej skali odpowiedzi, nieuwzględniającej częstotliwości, a jedynie sam fakt występowania lub nie występowania kontrowersji i sporów, uzyskano rozkład, z którego wynika, że burzliwe dyskusje i sytuacje sporne występują najczęściej wśród członków rad sportu (65,1%) oraz rad działalności pożytku publicznego (60,6%), a najrzadziej wśród członków rad ds. osób niepełnosprawnych (40,3%).

Rysunek 5 Czy treść opinii rady\komisji bywa przedmiotem kontrowersji, niezgody, burzliwych dyskusji? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Na podstawie uzyskanych informacji, ustalono, że decyzje w społecznych radach i komisjach są podejmowane najczęściej w drodze głosowania (77,7% wskazań), jednak 14,6% ankietowanych zadeklarowało, że stosowany jest tryb uzgadniania wspólnego stanowiska bez głosowania. Podejmowanie decyzji w drodze obiegowej, poprzez rozsyłanie projektu wszystkim członkom, by mieli okazję zgłoszenia uwag, to metoda stosunkowo mało popularna – jej wykorzystanie zadeklarowało zaledwie 3,2% respondentów.

Tabela 44 Jaki jest tryb przyjmowania przez radę/komisję opinii ostatecznej, która jest później przekazywana organowi wnioskującemu?

Lp.	Tryb przyjmowania opinii	Liczebność	%
1.	W głosowaniu	1090	77,7
2.	Uzgodnienie wspólnego stanowiska bez głosowania	205	14,6
3.	W drodze obiegowej (projekt przesyłany członkom, a brak sprzeciwu, lub uwag jest jednoznaczny z przyjęciem decyzji)	45	3,2
4.	Trudno powiedzieć	42	3,0
5.	Inny sposób	20	1,4

Ogółem	1402	100,0
--------	------	-------

Analizując tryb przyjmowania opinii/podejmowania decyzji w podziale na poszczególne typy rad i komisji, zauważyć można, że zdecydowanie najrzadziej z głosowania korzystają członkowie komisji bezpieczeństwa i porządku. Aż 37,3% przedstawicieli tego typu komisji deklaruje uzgadnianie wspólnego stanowiska, a 11,1% - podejmowanie decyzji w drodze obiegu. Uzgadnianie wspólnego stanowiska bez głosowania to tryb podejmowania decyzji, na który wskazała również znaczna grupa członków rad ds. osób niepełnosprawnych. Największą zbieżność odpowiedzi zaobserwowano wśród członków rad rynku pracy, którzy aż w 96% przypadków wskazali na tryb głosowania, a pozostałe 4% wskazań to podejmowanie decyzji w drodze obiegu.

Tabela 45 Jaki jest tryb przyjmowania przez radę/komisję opinii ostatecznej, która jest później przekazywana organowi wnioskującemu? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	W głosowaniu	80,8	85,5	77,1	62,9	80,2	96,0	46,8	71,0	77,7
2.	Uzgodnienie wspólnego stanowiska bez głosowania	9,1	7,8	15,9	28,9	17,0	-	37,3	22,6	14,6
3.	W drodze obiegu	5,6	0,5	2,2	4,1	0,9	4,0	11,1	2,2	3,2
4.	Trudno powiedzieć	1,5	6,2	2,2	1,0	1,9	-	4,8	-	3,0
5.	Inny sposób	3,0	-	2,6	3,1	-	-	-	4,3	1,4
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

($p=0,000$, $C=0,330$) – test przeprowadzono po wyeliminowaniu z analizy odpowiedzi „inny sposób” oraz „trudno powiedzieć”.

Przedstawicieli rad i komisji zapytano o to, czy istnieje w ich podmiotach możliwość wypowiadania stanowiska odrębnego od tego, które prezentuje większość członków. Rozkład odpowiedzi świadczy o demokratycznym i otwartym charakterze badanych podmiotów, gdyż tylko 1,2% respondentów uważa, że nie ma możliwości wypowiadania odmiennych poglądów. Zdecydowana większość, to jest 79% respondentów, deklaruje, że istnieje możliwość

wypowiadania stanowiska innego niż większość i że takie sytuacje zdarzały się w pracach rady/komisji. Blisko 15% twierdzi, że taka możliwość jest, ale pogląd ten nie jest poparty konkretnymi obserwacjami, gdyż zgodnie z deklaracjami członków nikt dotąd nie wyrażał stanowiska odrębnego od większości.

Tabela 46 Czy podczas posiedzeń rady/komisji, której Pan/Pani jest członkiem jest możliwość wypowiadania odrębnego stanowiska od tego, które prezentuje większość członków?

Lp.		Liczebność	%
10.	Tak, jest taka możliwość – zdarzały się takie sytuacje	1108	79,0
11.	Tak, jest taka możliwość, ale takie sytuacje się nie zdarzały	203	14,5
12.	Nie, nie ma takiej możliwości, chociaż zdarza się odmiennosc zdań członków rady	17	1,2
13.	Nigdy nie zdarzyła się sytuacja, w której ktoś był odmiennego zdania niż pozostali członkowie rady/komisji	11	0,8
14.	Trudno powiedzieć	63	4,5
Ogółem		1402	100,0

Rozbieżności w odpowiedziach udzielanych przez przedstawicieli poszczególnych typów rad i komisji nie są bardzo duże. We wszystkich radach przekonanie o braku możliwości wyrażania odmiennych opinii jest marginalne, a w komisjach nie zostało odnotowane wcale. Różnica między poszczególnymi radami i komisjami dotyczy więc głównie proporcji wskazań na dwie pierwsze odpowiedzi, a więc odpowiedzi twierdzące. Doświadczanie możliwości wyrażania odmiennego stanowiska najczęściej zgłaszali przedstawiciele rad sportu (92,5%), najrzadziej natomiast przedstawiciele rad ds. osób niepełnosprawnych (55,7%).

Tabela 47 Czy podczas posiedzeń rady/komisji, której Pan/Pani jest członkiem jest możliwość wypowiadania odrębnego stanowiska od tego, które prezentuje większość członków? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzięzowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Tak, jest taka możliwość – zdarzały się takie sytuacje	83,8	77,5	85,6	55,7	92,5	84,7	66,7	74,2	79,0
2.	Tak, jest taka możliwość, ale takie sytuacje się nie zdarzały	13,1	11,9	7,4	39,2	3,8	11,3	27,8	21,5	14,5

3.	Nie, nie ma takiej możliwości, chociaż zdarza się odmiennosc zdań członków rady	1,5	1,6	1,5	1,0	1,9	0,8	-	-	1,2
4.	Nigdy nie zdarzyła się sytuacja, w której ktoś był odmiennego zdania niż pozostali członkowie rady/komisji	-	0,3	1,1	2,1	-	-	0,8	4,3	0,8
5.	Trudno powiedzieć	1,5	8,8	4,4	2,1	1,9	3,2	4,8	-	4,5
Ogółem		100	100	100	100	100	100	100	100	100,0

Bardzo ważnym pytaniem, postawionym członkom rad i komisji, jest pytanie o to, czy opinie wydawane przez ich rady/komisje są brane pod uwagę przez organy samorządowe. Nie jest to oczywiście pytanie o obiektywną sytuację, ale o subiektywny sposób postrzegania tego zjawiska. Rozkład odpowiedzi pokazuje, że w opinii przedstawicieli rad i komisji, efekty ich prac są brane pod uwagę przez organy samorządowe podczas podejmowania wiążących decyzji. Dokładnie 42% respondentów uważa, że opinie społecznych rad są brane pod uwagę zawsze, a 25%, że w większości przypadków. Tym samym 12,4% przedstawicieli rad uważa, że ich opinie są uwzględniane nie częściej, jak w połowie przypadków. Odpowiedzi negatywnej na tak postawione pytanie udzieliło tylko 1,4% członków rad i komisji, ale zastanawia wysoki wskaźnik odpowiedzi niejednoznacznych (19,1% „trudno powiedzieć”).

Tabela 48 Czy według Pana/Pani wiedzy, opinie wydawane przez radę/komisję są brane pod uwagę przez organ wydający decyzję?

Lp.		Liczebność	%
1.	Zawsze	591	42,2
2.	W więcej jak połowie przypadków	351	25,0
3.	W połowie przypadków	92	6,6
4.	W mniej jak połowie przypadków	81	5,8
5.	Nigdy	19	1,4
6.	Trudno powiedzieć	268	19,1
Ogółem		1402	100,0

Przekonanie o tym, że opinie wydawane przez radę/komisję są zawsze brane pod uwagę przez organ samorządowy jest najpowszechniejsze wśród przedstawicieli rad rynku pracy (72,6%) oraz komisji bezpieczeństwa i porządku (62,7%). Najrzadziej pogląd taki wyrażają przedstawiciele rad młodzieżowych oraz rad seniorów (około 30%). Pogląd, iż władze samorządowe wydając swoje decyzje wcale nie biorą pod uwagę opinii formułowanych przez społeczne rady najczęściej wyrażali członkowie rad ds. osób niepełnosprawnych, choć

oczywiście nawet w tym przypadku częstotliwość odpowiedzi negatywnych była niewielka i wyniosła 5,2%. Zależność między przekonaniem o uwzględnianiu decyzji rady/komisji a rodzajem rady/komisji jest istotna statystycznie i ma umiarkowaną siłę ($C=0,335$).

Tabela 49 Czy według Pana/Pani wiedzy, opinie wydawane przez radę/komisję są brane pod uwagę przez organ wydający decyzję? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Zawsze	39,4	29,7	30,3	55,7	46,2	72,6	62,7	47,3	42,2
2.	W więcej niż połowie przypadków	23,7	30,0	30,6	16,5	26,4	15,3	13,5	26,9	25,0
3.	W połowie przypadków	5,6	12,4	9,6	2,1	0,9	-	0,8	3,2	6,6
4.	W mniej niż połowie przypadków	8,1	5,4	8,1	1,0	8,5	0,8	3,2	7,5	5,8
5.	Nigdy	1,0	1,8	1,1	5,2	0,9	-	0,8	-	1,4
6.	Trudno powiedzieć	22,2	20,7	20,3	19,6	17,0	11,3	19,0	15,1	19,1
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

($p=0,000$, $C=0,335$)

Uwzględniając wielkość miasta, w którym działają rady i komisje, zauważyć można, że przekonanie o tym, iż opinie tych rad są brane pod uwagę maleje wraz ze wzrostem liczby mieszkańców. Jednocześnie zaznaczyć trzeba, że to właśnie w największych miastach (powyżej 250 tys. mieszkańców) nie odnotowano żadnej odpowiedzi przeczącej („nigdy”), gdy w miastach mniejszych wystąpiły one w pojedynczych przypadkach (1,3%-1,8%).

Tabela 50 Czy według Pana/Pani wiedzy, opinie wydawane przez radę/komisję są brane pod uwagę przez organ wydający decyzję? – rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem wielkości miasta.

Lp.		Wielkość miasta (%)			Ogółem
		do 100 tys.	od 101 tys. do 250 tys.	powyżej 250 tys.	
1.	Zawsze	45,3	42,7	33,3	42,2
2.	W więcej niż połowie przypadków	22,8	25,0	30,3	25,0
3.	W połowie przypadków	7,1	5,1	9,6	6,6
4.	W mniej niż połowie przypadków	4,2	5,5	10,1	5,8
5.	Nigdy	1,3	1,8	-	1,4
6.	Trudno powiedzieć	19,3	19,8	16,7	19,1
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0

($p=0,001$, $C=0,144$)

Przekonanie dotyczące uwzględniania lub nie uwzględniania przez władze samorządowe, opinii wydawanych przez rady i komisje, powiązane jest również w sposób istotny statystycznie z wiekiem respondentów, choć założyć należy, że po części jest to efekt zróżnicowania wiekowego członków poszczególnych rad i komisji. Rozkład danych z uwzględnieniem kryterium wieku pokazuje, że przekonanie, iż opinie formułowane przez radę/komisję są zawsze brane pod uwagę przez organ wydający decyzję wyrażają najczęściej osoby pomiędzy 41 a 60 rokiem życia (powyżej 54%).

Tabela 51 **Czy opinie wydawane przez radę/komisję są brane pod uwagę przez organ wydający decyzję?**
– rozkład odpowiedzi w podziale na wiek członków.

Lp.		Wiek (%)							Ogółem
		do 20 lat	21-30 lat	31-40 lat	41-50 lat	51-60 lat	61-70 lat	pow. 70 lat	
1.	Zawsze	29,6	45,5	39,3	55,0	54,1	39,9	41,7	42,1
2.	W więcej jak połowie przypadków	31,0	9,1	22,3	21,6	20,3	27,4	23,3	25,2
3.	W połowie przypadków	12,5	9,1	2,7	1,8	2,3	5,6	10,8	6,6
4.	W mniej jak połowie przypadków	5,4	9,1	8,9	3,2	5,4	8,3	1,7	5,7
5.	Nigdy	1,9	-	0,9	1,4	1,4	1,0	1,7	1,4
6.	Trudno powiedzieć	19,6	27,3	25,9	17,1	16,7	17,7	20,8	19,1
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,000, C=0,263)

Przedstawiciele społecznych rad i komisji zostali poproszeni w ramach badania kwestionariuszowego o określenie relacji rad/komisji, w których zasiadają z władzami miasta. Ponad połowa respondentów określiła te relacje terminem „silna współpraca” a ponad 21% terminem „luźna współpraca”. Blisko 13% członków rad i komisji uważa, że relacja z władzami samorządowymi sprowadzają się do sporadycznych kontaktów w określonych sytuacjach. Częstotliwość wskazań na niezależne współistnienie oraz na dominację władz nad radą/komisją jest znacznie mniejsza i kształtuje się na poziomie 8,5% oraz 6%. Sposób definiowania relacji rady/komisji z władzami miasta jest w sposób istotny statystycznie powiązany z rodzajem rady/komisji i choć generalnie siła tej zależności jest niewielka, to kilka różnic zasługuje na podkreślenie.

Tabela 52 Jakim terminem określiłby Pan/określiłaby Pani relacje rady/komisji z władzami miasta?

Lp.	Relacje	Liczebność	%
1.	Silna współpraca	714	51,3
2.	Luźna współpraca	297	21,3
3.	Współistnienie (niezależne)	118	8,5
4.	Sporadyczne kontakty w określonych sytuacjach	179	12,9
5.	Dominacja władz miasta nad radą\komisją	84	6,0
Ogółem		1392	100,0

Z największą częstotliwością silną współpracę z władzami miejskimi deklarowali członkowie komisji bezpieczeństwa i porządku (ponad 80%) a ogółem na współpracę (silną lub luźną) wskazało niemal 93% przedstawicieli tych komisji. Częściej niż co piąty członek rad ds. osób niepełnosprawnych oraz komisji urbanistyczno-architektonicznych relacje z władzami miasta postrzega jako sporadyczne, okazjonalne kontakty. Przekonanie o dominacji władz nad radą/komisją najczęściej wyrażają członkowie rad sportu oraz rad młodzieżowych (niemal co dziesiąty przedstawiciel tych podmiotów). Wielkość miasta nie jest czynnikiem różnicującym sposób postrzegania relacji rad z władzami miejskimi.

Tabela 53 Jakim terminem określiłby Pan/określiłaby Pani relacje rady/komisji z władzami miasta? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Silna współpraca	46,0	43,9	44,2	52,1	63,8	59,3	80,5	49,5	51,3
2.	Luźna współpraca	20,7	26,4	30,3	11,5	10,5	19,5	12,2	12,9	21,3
3.	Współistnienie (niezależne)	9,6	7,8	8,6	8,3	6,7	13,0	2,4	12,9	8,5
4.	Sporadyczne kontakty w określonych sytuacjach	16,7	12,9	12,0	22,9	9,5	7,3	2,4	21,5	12,9
5.	Dominacja władz miasta nad radą\komisją	7,1	9,0	4,9	5,2	9,5	0,8	2,4	3,2	6,0
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,000, C=0,288)

Wielkość miasta nie jest czynnikiem różnicującym sposób postrzegania relacji rad z władzami miejskimi, natomiast istotna statystycznie zależność wiąże tę zmienną z wiekiem

respondentów (C=0,216). Zauważyć można na przykład, że pogląd o dominującej pozycji władz miasta w relacjach z radami/komisjami wyrażają przede wszystkim osoby młodsze – do 40 roku życia.

Tabela 54 Jakim terminem określiłby Pan/ określiłaby Pani relacje rady/komisji z władzami miasta? – rozkład odpowiedzi w podziale na wiek członków.

Lp.		Wiek (%)							Ogółem
		do 20 lat	21-30 lat	31-40 lat	41-50 lat	51-60 lat	61-70 lat	pow. 70 lat	
1.	silna współpraca	44,3	40,9	55,5	64,3	57,5	42,8	55,0	51,2
2.	luźna współpraca	26,4	18,2	12,7	15,8	14,0	27,9	21,7	21,3
3.	współistnienie (niezależne)	7,3	13,6	4,5	8,1	9,0	10,6	9,2	8,5
4.	sporadyczne kontakty w określonych sytuacjach	13,0	18,2	17,3	7,7	15,4	13,4	10,0	12,8
5.	dominacja władz miasta nad radą/komisją	9,0	9,1	10,0	4,1	4,1	5,3	4,2	6,2
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,000, C=0,216)

Konflikty pomiędzy społecznymi radami i komisjami a władzami miasta to zjawisko, którego występowanie potwierdza 11,3% respondentów, a więc niewiele więcej niż co dziesiąty przedstawiciel tych podmiotów. Sposób postrzegania tego zagadnienia różnicuje rady i komisje w sposób istotny statystycznie, jednak we wszystkich przypadkach odpowiedzi przeczące są zdecydowanie dominujące, stąd siła zależności jest słaba (C=0,160).

Tabela 55 Czy dochodzi do konfliktów pomiędzy radą/komisją, do której Pan/Pani należy, a władzami miasta?

Lp.		Liczebność	%
1.	Tak	159	11,3
2.	Nie	1243	88,7
Ogółem		1402	100,0

Uwzględniając rodzaj rady/komisji zauważyć można, że konflikty na linii: rada - władze miasta zdarzają się najczęściej w przypadku rad działalności pożytku publicznego, rad młodzieżowych oraz rad seniorów (13%-17%), z kolei w radach ds. osób niepełnosprawnych oraz powiatowych radach rynku pracy sytuacje tego typu obserwowane były przez marginalny procent członków (ok. 3%).

Tabela 56 Czy dochodzi do konfliktów pomiędzy radą/komisją, do której Pan/Pani należy, a władzami miasta? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Tak	16,7	15,5	13,3	3,1	11,3	3,2	5,6	4,3	11,3
2.	Nie	83,3	84,5	86,7	96,9	88,7	96,8	94,4	95,7	88,7
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,000, C=0,160)

Częstotliwość wyboru odpowiedzi twierdzącej, a więc przekonania o występowaniu konfliktów pomiędzy radą/komisją a władzami miasta rośnie wraz ze wzrostem liczby mieszkańców miasta. O ile w miastach liczących do 100 tysięcy mieszkańców wskaźnik ten wynosił 6,3%, w miastach średnich – 13,4%, to już w miastach powyżej 250 tysięcy mieszkańców przekroczył poziom 17%.

Tabela 57 Czy dochodzi do konfliktów pomiędzy radą/komisją, do której Pan/Pani należy, a władzami miasta? – rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem kryterium wielkości miasta.

Lp.		Wielkość miasta (%)			Ogółem
		do 100 tys.	od 101 tys. do 250 tys.	powyżej 250 tys.	
1.	Tak	6,3	13,4	17,1	11,3
2.	Nie	93,7	86,6	82,9	88,7
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,000, C=0,128)

Zwraca również uwagę fakt, że w grupie wiekowej 21-30 lat, pogląd o występowaniu konfliktów z władzami miasta jest znacznie wyższy niż w pozostałych grupach wiekowych i wynosi niemal 32%, przy średniej 11,4%.

Tabela 58 Czy dochodzi do konfliktów pomiędzy radą/komisją, do której Pan/Pani należy, a władzami miasta? – rozkład odpowiedzi w podziale na wiek członków.

Lp.		Wiek (%)							Ogółem
		do 20 lat	21-30 lat	31-40 lat	41-50 lat	51-60 lat	61-70 lat	pow. 70 lat	
1.	Tak	15,2	31,8	17,9	5,9	5,4	11,8	10,0	11,4
2.	Nie	84,8	68,2	82,1	94,1	94,6	88,2	90,0	88,6
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(p=0,000, C=0,157)

Osoby, które stwierdziły, że pomiędzy radami/komisjami, których są przedstawicielami a władzami miejskimi dochodzi do konfliktów, zostały poproszone o określenie częstotliwości oraz głównej płaszczyzny tych konfliktów. Rozkłady odpowiedzi na te pytania opierają się więc na danych zebranych od 159 respondentów. Ponad połowa respondentów (54,7%) stwierdziła, że do konfliktów dochodzi rzadko, a kolejne 17%, że bardzo rzadko. Przekonanie o dużej częstotliwości konfliktów wyraziło łącznie 28,3% respondentów, jednak tylko 5% z nich uważa, że częstotliwość ta jest bardzo duża.

Tabela 59 Jak często zdarzają się konflikty?

Lp.		Liczebność	%
1.	Bardzo często	8	5,0
2.	Często	37	23,3
3.	Rzadko	87	54,7
4.	Bardzo rzadko	27	17,0
Ogółem		159	100,0

Bardzo dużą częstotliwość konfliktów deklarowali przedstawiciele trzech podmiotów: rad młodzieżowych, rad seniorów oraz rad działalności pożytku publicznego. Bardzo rzadko występujące konflikty deklarowali najczęściej członkowie komisji urbanistyczno-architektonicznych (50%). Liczba obserwacji (159) jest jednak zbyt mała by sprawdzić czy zależność między częstotliwością konfliktów a rodzajem rady jest istotna statystycznie.

Tabela 60 Jak często zdarzają się konflikty? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Bardzo często	3,0	8,3	5,6	-	-	-	-	-	5,0
2.	Często	27,3	30,0	13,9	33,3	16,7		14,3	25,0	23,3
3.	Rzadko	57,6	45,0	58,3	33,3	83,3	100,0	57,1	25,0	54,7
4.	Bardzo rzadko	12,1	16,7	22,2	33,3	-	-	28,6	50,0	17,0
Ogółem		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Osoby dostrzegające sytuacje konfliktowe pomiędzy radą, którą reprezentują, a władzami miasta, najczęściej deklarowały, że konflikty dotyczą planowanych działań i kierunków rozwoju miasta (42,4% wskazań), w drugiej kolejności wskazywano na konflikty związane z treścią opiniowanych projektów (27,2%), a w trzeciej (24,7%) na zagadnienia odnoszące się do sposobu działania rady/komisji.

Tabela 61 Czego najczęściej dotyczą konflikty pomiędzy radą/komisją a władzami miasta?

Lp.		Liczebność	%
1.	Treści opiniowanych projektów	43	27,2
2.	Planowanych działań i kierunków rozwoju miasta	67	42,4
3.	Sposobu działania rady\komisji	39	24,7
4.	Składu członkowskiego rady\komisji	2	1,3
5.	Innej kwestii	7	4,4
Ogółem		159	100,0

Członkowie powiatowych rad rynku pracy deklarowali wyłącznie konflikty dotyczące treści opiniowanych projektów. Członkowie komisji urbanistyczno-architektonicznych częściej niż przedstawiciele pozostałych podmiotów, dostrzegają konflikty dotyczące planowanych działań i kierunków rozwoju miasta (75%). Członkowie rad młodzieżowych oraz rad seniorów stosunkowo często wskazywali na konflikty dotyczące sposobu działania rad/komisji, a więc na konflikty, które w połowie podmiotów nie pojawiły się wcale.

Tabela 62 Czego najczęściej dotyczą konflikty pomiędzy radą/komisją a władzami miasta? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

Lp.		Rodzaj rady (%)								Ogółem
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna	
1.	Treści opiniowanych projektów	42,4	10,0	22,2	66,7	33,3	100,0	57,1	25,0	27,0
2.	Planowanych działań i kierunków rozwoju miasta	33,3	46,7	38,9	33,3	58,3	-	42,9	75,0	42,1
3.	Sposobu działania rady\komisji	15,2	38,3	27,8	-	8,3	-	-	-	24,5
4.	Składu członkowskiego rady\komisji	-	3,3	-	-	-	-	-	-	1,3
5.	Innej kwestii	9,1	1,7	11,1	-	-	-	-	-	5,0

Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
--------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Ostatnią kwestią, o którą pytani byli uczestnicy badania ankietowego, a która wydaje się bardzo istotna z punktu widzenia problematyki badawczej jest to, jak członkowie społecznych rad i komisji postrzegają znaczenie własnej rady/komisji dla miasta i jego mieszkańców. Przedstawiciele społecznych rad zostali zapytani o to, jakie korzyści wynikają z funkcjonowania ich rady/komisji w mieście i poproszeni o wskazanie wszystkich korzyści, które dostrzegają, a następnie o wybór jednej – ich zdaniem najważniejszej. Pojawiły się osoby, które stwierdziły, że nie dostrzegają żadnych korzyści dla miasta, wynikających z funkcjonowania rady/komisji, której są członkami. Stanowiły one 2,7% ogółu respondentów. Najczęściej wskazywano na korzyści w postaci lepszego rozpoznania problemów miasta (70,1%) oraz możliwości dostosowania działań władz do potrzeb mieszkańców (60,9%).

Tabela 63 **Jakie korzyści Pani/Pana zdaniem wynikają z funkcjonowania rady/komisji w Pani/Pana mieście? (N=1385)**

Lp.		Liczebność	% odpowiedzi	% respondentów
1.	Lepsze rozpoznanie problemów miasta	971	30,9	70,1
2.	Możliwość dostosowania działań władz do potrzeb mieszkańców	843	26,8	60,9
3.	Możliwość wypowiedzenia się mieszkańców i ich przedstawicieli w istotnych dla miasta sprawach	598	19,0	43,2
4.	Zapewnienie kontroli społecznej nad decyzjami podejmowanymi przez władze	361	11,5	26,1
5.	Zapewnienie przejrzystości procesu decyzyjnego	311	9,9	22,5
6.	Żadne	38	1,2	2,7
7.	Inne	20	0,6	1,4

Pytanie dawało możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi, dlatego podczas analizy nie zastosowano testów statystycznych, jednak widoczne są znaczne rozbieżności w rozkładzie danych uzyskanych dla poszczególnych rad i komisji. Przedstawiciele komisji bezpieczeństwa i porządku znacznie częściej od pozostałych respondentów dostrzegali korzyści w postaci lepszego rozpoznania potrzeb miasta (92%). Możliwość wypowiedzenia się mieszkańców w istotnych dla nich sprawach to korzyść szczególnie często akcentowana przez członków rad seniorów oraz rad młodzieżowych. Członkowie rad ds. osób niepełnosprawnych oraz komisji bezpieczeństwa i porządku częściej niż pozostali respondenci deklarowali korzyść polegającą

na dostosowaniu działań władz do potrzeb mieszkańców. Warto zwrócić uwagę na fakt, że ponad 5% członków rad młodzieżowych nie dostrzega żadnych korzyści wynikających dla miasta z funkcjonowania tego typu podmiotów.

Tabela 64 **Jakie korzyści Pani/Pana zdaniem wynikają z funkcjonowania rady/komisji w Pani/Pana mieście? - rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.**

Lp.		Rodzaj rady (%)							
		Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna
1.	Lepsze rozpoznanie problemów miasta	69,9	62,6	71,5	71,1	71,7	67,8	92,0	67,7
2.	Możliwość wypowiedzenia się mieszkańców i ich przedstawicieli w istotnych dla miasta sprawach	48,0	50,9	55,2	41,2	38,7	25,6	35,2	7,5
3.	Możliwość dostosowania działań władz do potrzeb mieszkańców	60,2	55,7	69,3	78,4	64,2	50,4	75,2	31,2
4.	Zapewnienie kontroli społecznej nad decyzjami podejmowanymi przez władze	35,2	19,9	21,1	43,3	26,4	39,7	18,4	20,4
5.	Zapewnienie przejrzystości procesu decyzyjnego	29,6	14,1	9,6	30,9	27,4	39,7	28,8	33,3
6.	Inne	0,0	2,4	0,7	0,0	0,9	0,0	0,8	7,5
7.	Żadne	2,6	5,3	1,1	3,1	2,8	0,8	0,0	3,2

Analiza opinii dotyczących jednej, najważniejszej korzyści wynikającej z działalności w mieście rady/komisji, którą respondent reprezentuje, wykazała, że hierarchia tych korzyści nie zmieniła się w stosunku do uzyskanej przy pytaniu wielokrotnego wyboru. Częściej niż co trzeci uczestnik badania uznał, że największą korzyścią jest lepsze rozpoznanie problemów miasta (37,5%) a następnie możliwość dostosowania działań władz do potrzeb mieszkańców (33,5%). Zapewnienie kontroli społecznej nad decyzjami władz oraz zapewnienie przejrzystości procesu

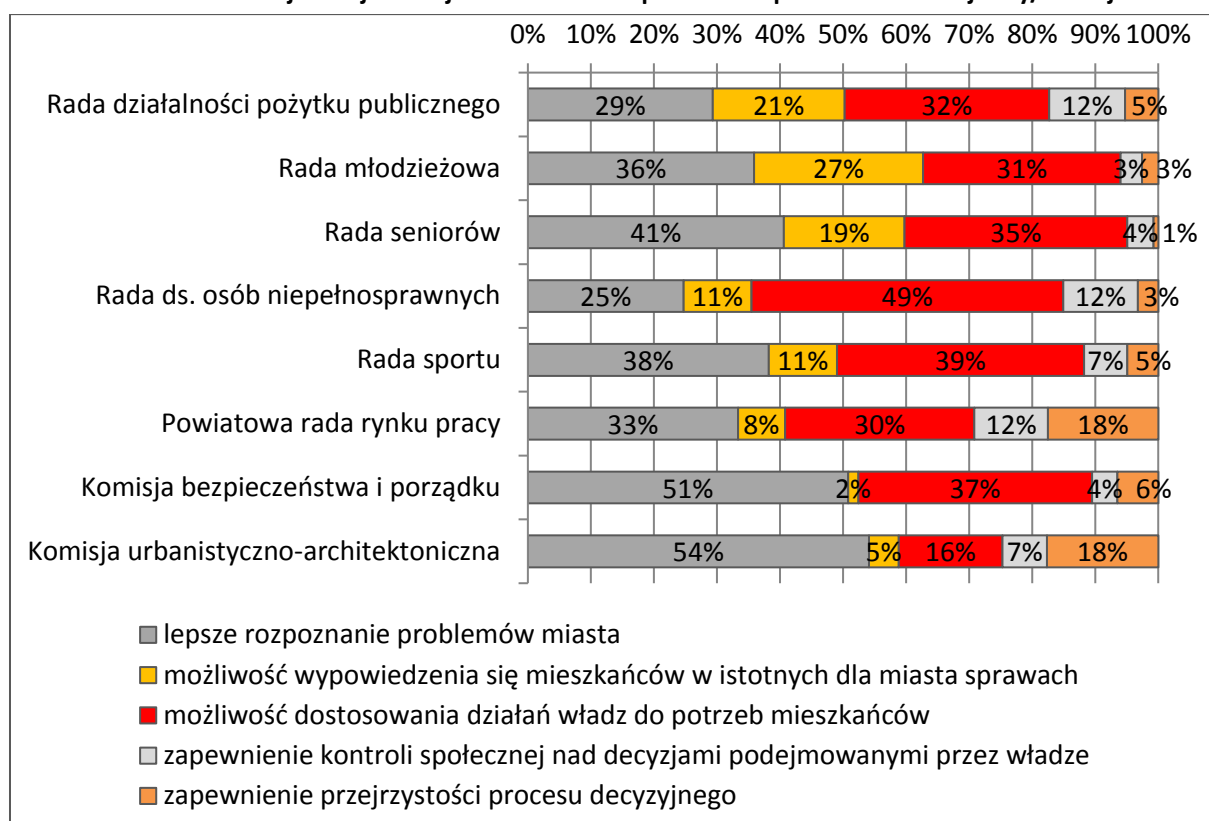
decyzyjnego to korzyści uznawane za najistotniejsze przez niewielką grupę przedstawicieli rad i komisji (odpowiednio 6,7% i 5,5%).

Tabela 65 **Która ze wskazanych korzyści wynikających z funkcjonowania rady\komisji w Pani\Pana mieście jest najważniejsza?**

Lp.		Liczebność	%
1.	Lepsze rozpoznanie problemów miasta (gminy)	501	37,5
2.	Możliwość dostosowania działań władz do potrzeb mieszkańców	448	33,5
3.	Możliwość wypowiedzenia się mieszkańców i ich przedstawicieli w istotnych dla miasta (gminy) sprawach	221	16,5
4.	Zapewnienie kontroli społecznej nad decyzjami podejmowanymi przez władze	89	6,7
5.	Zapewnienie przejrzystości procesu decyzyjnego	73	5,5
6.	Inne	5	0,4
Ogółem		1337	100,0

Zapewnienie przejrzystości procesu decyzyjnego, wskazywane przez 5,5% ogółu respondentów, jest znacznie częściej uznawane za najistotniejszą korzyść przez członków rad rynku pracy oraz komisji urbanistyczno-architektonicznych (18%). Połowa członków rad ds. osób niepełnosprawnych uważa, że najważniejszą korzyścią wynikającą z ich funkcjonowania jest możliwość dostosowania działań władz do potrzeb mieszkańców. Ponad połowa członków obu badanych komisji za kluczową korzyść uznaje lepsze rozpoznanie problemów miasta.

Rysunek 6 Która ze wskazanych korzyści wynikających z funkcjonowania rady\komisji w Pani\Pana mieście jest najważniejsza? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

W analizie nie uwzględniono kategorii „inne” (p=0,000, C=0,357)

Tabela 66 Która ze wskazanych korzyści wynikających z funkcjonowania rady\komisji w Pani\Pana mieście jest najważniejsza? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.

	lepsze rozpoznanie problemów miasta (gminy)	możliwość wypowiedzenia się mieszkańców i ich przedstawicieli w istotnych dla miasta (gminy) sprawach	możliwość dostosowania działań władz do potrzeb mieszkańców	zapewnienie kontroli społecznej nad decyzjami podejmowanymi przez władze	zapewnienie przejrzystości procesu decyzyjnego	ogółem
Rada działalności pożytku publicznego	29,3%	20,9%	32,5%	12,0%	5,2%	100,0%
Rada młodzieżowa	35,9%	26,8%	31,3%	3,4%	2,6%	100,0%
Rada seniorów	40,6%	19,2%	35,3%	4,1%	0,8%	100,0%
Rada ds. osób niepełnosprawnych	24,7%	10,8%	49,5%	11,8%	3,2%	100,0%
Rada sportu	38,2%	10,8%	39,2%	6,9%	4,9%	100,0%

Powiatowa rada ryнку pracy	33,3%	7,5%	30,0%	11,7%	17,5%	100,0%
Komisja bezpieczeństwa i porządku	50,8%	1,6%	37,1%	4,0%	6,5%	100,0%
Komisja urbanistyczno- architektoniczna	54,1%	4,7%	16,5%	7,1%	17,6%	100,0%
Ogółem	37,6%	16,6%	33,6%	6,7%	5,5%	100,0%

4. ANEKSY

ANEKS 1 Zestawienie rad i komisji, których członkowie wzięli udział w badaniu w poszczególnych miastach.

	Rodzaj rady\komisji							
	Rada Działalności Pożytku Publicznego	Rada młodzieżowa	Rada seniorów	Rada ds. osób niepełnosprawnych	Rada sportu	Powiatowa rada rynku pracy	Komisja bezpieczeństwa i porządku	Komisja urbanistyczno-architektoniczna
Gdynia	x	x		x	x	x		x
Gliwice	x	x	x	x	x	x	x	
Gorzów Wielkopolski	x		x		x	x	x	x
Jaworzno	x	x	x	x	x	x	x	
Jelenia Góra	x			x		x	x	
Konin	x	x	x	x		x	x	
Lublin	x	x	x	x	x	x	x	x
Łomża	x		x		x	x		x
Opole	x	x	x	x	x	x		
Piotrków Trybunalski		x		x		x	x	x
Płock	x		x	x	x	x	x	x
Poznań		x	x				x	x
Rzeszów	x	x		x		x		x
Słupsk		x	x	x	x		x	
Tarnobrzeg		x	x			x		
Tarnów		x		x	x	x	x	
Elbląg					x			x
Koszalin	x		x	x	x	x	x	
Częstochowa		x	x	x	x	x	x	
Zielona Góra	x	x	x					x
Kalisz	x	x	x	x				
Grudziądz	x		x	x				
Nowy Sącz	x			x			x	x
Mysłowice	x	x	x	x		x		
Leszno	x	x	1	x				
Biała Podlaska		x		x		x		
Krosno	x	x	x	x				x
Sosnowiec	x	x	x	x	x		x	
Toruń	x		x		x			
Radom			x	x			x	
Olsztyn			x		x		x	
Białystok	x			x			x	

Bielsko-Biała		x						
Bydgoszcz	x						x	
Bytom	x			x			x	x
Chełm	x		x	x	x	x	x	x
Chorzów	x	x	x	x		x		x
Dąbrowa Górnicza						x	x	x
Gdańsk	x	x			x	x		x
Jastrzębie-Zdrój	x	x	x			x		
Katowice	x	x		x		x	x	
Kielce		x	x				x	x
Kraków	x		x	x	x			x
Legnica	x	x	x				x	
Łódź				x	x	x		
Ostrołęka				x		x		x
Piekary Śląskie		x	x					x
Przemyśl	x	x	x	x				x
Ruda Śląska		x	x	x				x
Rybnik		x		x	x	x	x	x
Siedlce				x	x	x	x	x
Siemianowice Śląskie		x			x		x	
Skierniewice		x		x				x
Sopot	x		x	x				
Suwałki	x	x			x		x	
Szczecin	x	x	x	x	x	x		x
Świętochłowice							x	
Świnoujście	x	x			x		x	x
Tychy		x	x				x	x
Wałbrzych	x	x	x		x		x	
Włocławek	x		x				x	x
Wrocław	x	x		x	x	x	x	
Zabrze						x	x	x
Zamość	x	x		x	x		x	x
Żory	x	x	x	x		x		x
łącznie liczba podmiotów	41	41	38	41	29	32	37	33

ANEKS 2 Kwestionariusz ankiety skierowanej do członków społecznych rad i komisji

1. Jaki rodzaj podmiotu reprezentuje Pan/Pani w radzie/komisji?	
1) organizacja pozarządowa (stowarzyszenie, fundacja)	4) organ samorządu terytorialnego organ administracji rządowej
2) podmiot gospodarczy	5) instytucja publiczna (szkoła, dom kultury, ZOZ, itp.)
3) osoba fizyczna	6) inny - jaki?

2. Jaką funkcję pełni Pan/Pani w radzie/komisji?
1) Przewodniczący
2) Zastępca przewodniczącego
3) Sekretarz
4) Członek
5) Inna funkcja – jaka?

3. Według Pana/Pani wiedzy, kto wystąpił z inicjatywą powołania rady/komisji, w której Pan/Pani zasiada?
1) Osoba fizyczna
2) Grupa mieszkańców
3) Członek rady miasta/rada miasta
4) Prezydent miasta
5) Ktoś inny - kto?.....
6) Trudno powiedzieć

4. W jaki sposób stał się Pan/stała się Pani członkiem rady/komisji?
1) Zostałem/am oficjalnie zaproszony/a przez organ samorządowy (prezydenta miasta, radę/radnego miasta, urzędnika samorządowego)
2) Zostałem/am oficjalnie zaproszony/a przez przewodniczącego rady/komisji, w której teraz zasiadam
3) Zostałem/am wydelegowany/a przez instytucję, w której pracuję lub organizację, w której działam
4) Zostałem/am zaproszony/a przez znajomego, który jest członkiem rady/komisji
5) Ludzie (sąsiedzi, członkowie organizacji, mieszkańcy miejscowości) poprosili mnie abym reprezentował ich głos w radzie/komisji
6) Zgłosiłem/am się sam/a
7) Inaczej - jak?.....

5. Co Pan/Pani wnosi do rady/komisji? (Można wskazać więcej niż jedną odpowiedź)
1) Moją wiedzę i doświadczenie
2) Reprezentuję „głos” mieszkańców
3) Reprezentuję interes grupy społecznej (wiekowej, zawodowej)
4) Reprezentuję interes instytucji/organizacji
5) Reprezentuję stanowisko organu samorządowego
6) Inne - jakie?.....

6. Jak często członkowie rady/komisji spotykają się na posiedzeniach?	
1) Raz na miesiąc lub częściej	6) Raz na sześć miesięcy
2) Raz na dwa miesiące	7) Rzadziej niż raz na pół roku
3) Raz na trzy miesiące	8) Nieregularnie – posiedzenia zwoływane w miarę potrzeb
4) Raz na cztery miesiące	9) Trudno powiedzieć
5) Raz na pięć miesięcy	

7. Co jest przedmiotem spotkań rady/komisji? (Proszę wskazać wszystkie odpowiedzi, które Pana/Pani dotyczą a następnie podkreślić tę, która jest najistotniejsza/najczęstsza)
1) projekty decyzji (uchwał, zarządzeń) organów samorządowych (rady miasta, prezydenta miasta) przedłożone radzie/komisji do zaopiniowania
2) plany działań przedłożone przez organ samorządowy w celu ich zaopiniowania przez radę/komisję
3) sprawozdania z realizacji zadań składane przez organ samorządowy
4) sprawy, które rada/komisja chce przedłożyć w formie inicjatywy organowi samorządowemu
5) problemy zgłaszane przez środowisko społeczne (mieszkańców, grupy wiekowe, zawodowe, ekspertów itp.)
6) inne, jakie?.....

8. Proszę podać parę przykładów spraw, którymi zajmowała się komisja w ostatnich dwóch latach (np. spraw przekazanych do zaopiniowania przez organy samorządu, spraw zgłoszonych przez mieszkańców, spraw będących inicjatywą członków rady/komisji)

9. Jaki jest przeciętny czas pracy rady/komisji nad jednym projektem/planem/sprawozdaniem, w celu wyrażenia o nim opinii?	
1) Na tym samym posiedzeniu, na którym projekt został złożony jest on rozpatrywany i formułowana jest opinia rady/komisji	4) Miesiąc
2) Tydzień	5) Dwa miesiące
3) Dwa tygodnie	6) Trzy miesiące
	7) Dłużej niż trzy miesiące
	8) Trudno powiedzieć

10. Czy zdarza się, że przygotowanie opinii przez radę/komisję obejmuje przeprowadzenie konsultacji z zainteresowanym środowiskiem (mieszkańcy, grupy wiekowe, grupy zawodowe, eksperci itp.)	
1) tak	2) nie (pomiń pyt. 11 i przejdź do pyt. 12)

11. Jak często przeprowadza się konsultacje?	
1) Zawsze	4) W mniej jak połowie przypadków
2) W więcej jak połowie przypadków	5) Nigdy
3) W połowie przypadków	6) Trudno powiedzieć

12. Czy treść opinii rady/komisji bywa przedmiotem kontrowersji, niezgody, burzliwych dyskusji?	
1) Zawsze	4) W mniej jak połowie przypadków
2) W więcej jak połowie przypadków	5) Nigdy

3) W połowie przypadków	6) Trudno powiedzieć
-------------------------	----------------------

13. Jaki jest tryb przyjmowania przez radę/komisję opinii ostatecznej, która jest później przekazywana organowi wnioskującemu?

- 1) w głosowaniu
- 2) uzgodnienie wspólnego stanowiska bez głosowania
- 3) w drodze obiegowej (projekt opinii jest przysyłany członkom rady/komisji a brak sprzeciwu, lub uwag do projektu jest jednoznaczny z przyjęciem decyzji)
- 4) inny sposób - jaki?.....
- 5) trudno powiedzieć

14. Na czym głównie polega Pana/Pani uczestnictwo w radzie/komisji? (Proszę wskazać maksymalnie 3 najważniejsze odpowiedzi)

- 1) uczestnictwo w posiedzeniach
- 2) udział w podejmowaniu decyzji o wydaniu opinii
- 3) doradztwo/przygotowanie opinii na temat decyzji, planu itp.
- 4) inicjowanie projektów, z którymi występuje rada/komisja
- 5) zgłaszanie problemów grup społecznych, społeczności lokalnej itp.
- 6) przygotowywanie dokumentów
- 7) kontakty z organami samorządowymi
- 8) pozyskiwanie informacji o zagadnieniach będących przedmiotem opinii wydawanych przez radę/komisję
- 9) inne - jakie?.....

15. Czy podczas posiedzeń rady/komisji, której Pan/Pani jest członkiem jest możliwość wypowiadania odrębnego stanowiska od tego, które prezentuje większość członków?

- 1) Tak, jest taka możliwość – zdarzały się takie sytuacje
- 2) Tak, jest taka możliwość, ale takie sytuacje się nie zdarzały
- 3) Nie, nie ma takiej możliwości, chociaż zdarza się odmiennosc zdań członków rady
- 4) Nigdy nie zdarzyła się sytuacja, w której ktoś był odmiennego zdania niż pozostali członkowie rady/komisji
- 5) Trudno powiedzieć
- 6) Inne - jakie?.....

16. Według Pana/Pani wiedzy, opinie wydawane przez radę/komisję są brane pod uwagę przez organ wydający decyzję:

1) Zawsze	4) W mniej jak połowie przypadków
2) W więcej jak połowie przypadków	5) Nigdy
3) W połowie przypadków	6) Trudno powiedzieć

17. Jakim terminem określiłby Pan/ określiłaby Pani relacje rady/komisji z władzami miasta?

- 1) silna współpraca
- 2) luźna współpraca
- 3) współistnienie (niezależne)
- 4) sporadyczne kontakty w określonych sytuacjach (np. konieczność zaopiniowania projektu aktu normatywnego lub innej decyzji)
- 5) dominacja władz miasta nad radą/komisją

6) inny - jaki?.....

18. Czy dochodzi do konfliktów pomiędzy radą/komisją, do której Pan/Pani należy, a władzami miasta?	
---	--

1) tak	2) nie (pomiń pyt. 19 i 20 i przejdź do 21)
--------	---

19. Jak często zdarzają się konflikty?			
--	--	--	--

1) Bardzo często	2) Często	3) Rzadko	4) Bardzo rzadko
------------------	-----------	-----------	------------------

20. Jeżeli występują konflikty pomiędzy radą/komisją a władzami miasta, to czego dotyczą najczęściej? (Proszę zaznaczyć jedną najczęstszą kwestię)			
---	--	--	--

1) treści opiniowanych projektów			
2) planowanych działań i kierunków rozwoju miasta			
3) sposobu działania rady/komisji			
4) składu członkowskiego rady/komisji			
5) innej kwestii - jakiej?.....			

21. Jakie korzyści Pani/Pana zdaniem wynikają z funkcjonowania rady/komisji w Pani/Pana mieście? (Proszę wskazać wszystkie, które Pan/Pani dostrzega a następnie podkreślić najważniejszą z nich)			
--	--	--	--

1) lepsze rozpoznanie problemów miasta (gminy)			
2) możliwość wypowiedzenia się mieszkańców i ich przedstawicieli w istotnych dla miasta (gminy) sprawach			
3) możliwość dostosowania działań władz do potrzeb mieszkańców			
4) zapewnienie kontroli społecznej nad decyzjami podejmowanymi przez władze			
5) zapewnienie przejrzystości procesu decyzyjnego			
6) inne - jakie?.....			
7) żadne			

Informacje o respondencie oraz radzie/komisji, którą reprezentuje

M1. Miasto:	
-------------	--

M2. Nazwa rady/komisji:	
-------------------------	--

M3. Liczba członków rady/komisji:	
-----------------------------------	--

M4. Wiek (w latach):	
----------------------	--

M5. Płeć:	
-----------	--

1) kobieta	2) mężczyzna
------------	--------------

M6. Wykształcenie			
-------------------	--	--	--

1) gimnazjalne lub niższe	2) zasadnicze zawodowe	3) średnie lub policealne	4) wyższe
---------------------------	------------------------	---------------------------	-----------

M7. Sytuacja zawodowa:	
------------------------	--

1) pracownik administracji publicznej	
2) pracownik instytucji/przedsiębiorstwa publicznego (np. szkoła, przedsiębiorstwo komunalne)	
3) pracownik firmy prywatnej	

4) pracownik lub wolontariusz organizacji pozarządowej

5) osoba samozatrudniona

6) emeryt/ka lub rencista/ka

7) uczeń/uczennica lub student/ka

8) bezrobotny/bezrobotna

9) inna – jaka?

ANEKS 3 Spis tabel

Tabela 1	Liczba ankiet zrealizowanych w poszczególnych miastach na prawach powiatu.....	6
Tabela 2	Liczba przedstawicieli poszczególnych rad i komisji objętych badaniem.....	8
Tabela 3	Jaką funkcję pełni Pan\Pani w radzie\komisji?.....	8
Tabela 4	Liczba przedstawicieli rad i komisji objętych badaniem według wielkości miasta.....	9
Tabela 5	Przedstawiciele rad i komisji według płci	9
Tabela 6	Przedstawiciele poszczególnych rad i komisji według płci.	9
Tabela 7	Przedstawiciele rad i komisji według poziomu wykształcenia.....	10
Tabela 8	Przedstawiciele poszczególnych rad i komisji według poziomu wykształcenia.....	11
Tabela 9	Przedstawiciele rad i komisji według sytuacji zawodowej	11
Tabela 10	Przedstawiciele poszczególnych rad i komisji według sytuacji zawodowej.	12
Tabela 11	Przedstawiciele rad i komisji według wieku	13
Tabela 12	Przedstawiciele poszczególnych rad i komisji według wieku	14
Tabela 13	Jaki typ podmiotu reprezentuje Pan\Pani w radzie\komisji?	15
Tabela 14	Jaki typ podmiotu reprezentuje Pan\Pani w radzie\komisji? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.	16
Tabela 15	Jaki typ podmiotu reprezentuje Pan\Pani w radzie\komisji? – rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem kryterium wielkości miasta.	17
Tabela 16	Kto, według Pana/Pani wiedzy, wystąpił z inicjatywą powołania rady/komisji, w której Pan/Pani zasiada?	18
Tabela 17	Kto, według Pana/Pani wiedzy, wystąpił z inicjatywą powołania rady/komisji, w której Pan/Pani zasiada? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.	19
Tabela 18	Kto, według Pana/Pani wiedzy, wystąpił z inicjatywą powołania rady/komisji? – rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem kryterium wielkości miasta.	19
Tabela 19	W jaki sposób stał się Pan/stała się Pani członkiem rady/komisji?	20
Tabela 20	W jaki sposób stał się Pan/stała się Pani członkiem rady/komisji? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.	21
Tabela 21	W jaki sposób stał się Pan/stała się Pani członkiem rady/komisji? – rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem kryterium wielkości miasta.	22
Tabela 22	W jaki sposób stał się Pan/stała się Pani członkiem rady/komisji? – rozkład odpowiedzi w podziale na wiek członków.	23
Tabela 23	Co Pan\Pani wnosi do rady\komisji? (N=1400)	23
Tabela 24	Co Pan\Pani wnosi do rady\komisji? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.....	24
Tabela 25	Na czym głównie polega Pana/Pani uczestnictwo w radzie/komisji? (N=1401)	25
Tabela 26	Na czym głównie polega Pana/Pani uczestnictwo w radzie/komisji - rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.	26
Tabela 27	Jak często członkowie rady/komisji spotykają się na posiedzeniach?.....	27

Tabela 28	Jak często członkowie rady/komisji spotykają się na posiedzeniach? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.	28
Tabela 29	Jak często członkowie rady/komisji spotykają się na posiedzeniach? – rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem kryterium wielkości miasta.	28
Tabela 30	Co jest przedmiotem spotkań rady\komisji? (N=1393).....	29
Tabela 31	Co jest przedmiotem spotkań rady\komisji? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji. ...	30
Tabela 32	Jaki jest Pana/Pani zdaniem najistotniejszy/najczęstszy przedmiot spotkań rady\komisji?.....	31
Tabela 33	Jaki jest Pana/Pani zdaniem najistotniejszy/najczęstszy przedmiot spotkań rady\komisji? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.	32
Tabela 34	Jaki jest przeciętny czas pracy rady/komisji nad jednym projektem/planem/sprawozdaniem, w celu wyrażenia o nim opinii?.....	33
Tabela 35	Jaki jest przeciętny czas pracy rady/komisji nad jednym projektem/planem/sprawozdaniem, w celu wyrażenia o nim opinii? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.	34
Tabela 36	Czy zdarza się, że przygotowanie opinii przez radę/komisję obejmuje przeprowadzenie konsultacji z zainteresowanym środowiskiem?	34
Tabela 37	Czy zdarza się, że przygotowanie opinii przez radę/komisję obejmuje przeprowadzenie konsultacji z zainteresowanym środowiskiem? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.....	35
Tabela 38	Czy zdarza się, że przygotowanie opinii przez radę/komisję obejmuje przeprowadzenie konsultacji z zainteresowanym środowiskiem? – rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem kryterium wielkości miasta.	35
Tabela 39	Jak często przeprowadza się konsultacje?.....	36
Tabela 40	Jak często przeprowadza się konsultacje? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji. ...	36
Tabela 41	Jak często przeprowadza się konsultacje? – rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem kryterium wielkości miasta.	37
Tabela 42	Czy treść opinii rady\komisji bywa przedmiotem kontrowersji, niezgody, burzliwych dyskusji?	37
Tabela 43	Czy treść opinii rady\komisji bywa przedmiotem kontrowersji, niezgody, burzliwych dyskusji? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.	38
Tabela 44	Jaki jest tryb przyjmowania przez radę/komisję opinii ostatecznej, która jest później przekazywana organowi wnioskującemu?	39
Tabela 45	Jaki jest tryb przyjmowania przez radę/komisję opinii ostatecznej, która jest później przekazywana organowi wnioskującemu? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.	40
Tabela 46	Czy podczas posiedzeń rady/komisji, której Pan/Pani jest członkiem jest możliwość wypowiadania odrębnego stanowiska od tego, które prezentuje większość członków?	41
Tabela 47	Czy podczas posiedzeń rady/komisji, której Pan/Pani jest członkiem jest możliwość wypowiadania odrębnego stanowiska od tego, które prezentuje większość członków? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.....	41
Tabela 48	Czy według Pana/Pani wiedzy, opinie wydawane przez radę/komisję są brane pod uwagę przez organ wydający decyzję?	42
Tabela 49	Czy według Pana/Pani wiedzy, opinie wydawane przez radę/komisję są brane pod uwagę przez organ wydający decyzję? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.....	43

Tabela 50	Czy według Pana/Pani wiedzy, opinie wydawane przez radę/komisję są brane pod uwagę przez organ wydający decyzję? – rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem wielkości miasta.....	43
Tabela 51	Czy opinie wydawane przez radę/komisję są brane pod uwagę przez organ wydający decyzję? – rozkład odpowiedzi w podziale na wiek członków.....	44
Tabela 52	Jakim terminem określiłby Pan/określiłaby Pani relacje rady/komisji z władzami miasta?.....	45
Tabela 53	Jakim terminem określiłby Pan/określiłaby Pani relacje rady/komisji z władzami miasta? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.	45
Tabela 54	Jakim terminem określiłby Pan/ określiłaby Pani relacje rady/komisji z władzami miasta? – rozkład odpowiedzi w podziale na wiek członków.....	46
Tabela 55	Czy dochodzi do konfliktów pomiędzy radą/komisją, do której Pan/Pani należy, a władzami miasta? ..	46
Tabela 56	Czy dochodzi do konfliktów pomiędzy radą/komisją, do której Pan/Pani należy, a władzami miasta? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.	47
Tabela 57	Czy dochodzi do konfliktów pomiędzy radą/komisją, do której Pan/Pani należy, a władzami miasta? – rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem kryterium wielkości miasta.	47
Tabela 58	Czy dochodzi do konfliktów pomiędzy radą/komisją, do której Pan/Pani należy, a władzami miasta? – rozkład odpowiedzi w podziale na wiek członków.....	47
Tabela 59	Jak często zdarzają się konflikty?.....	48
Tabela 60	Jak często zdarzają się konflikty? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.	48
Tabela 61	Czego najczęściej dotyczą konflikty pomiędzy radą/komisją a władzami miasta?	49
Tabela 62	Czego najczęściej dotyczą konflikty pomiędzy radą/komisją a władzami miasta? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.....	49
Tabela 63	Jakie korzyści Pani/Pana zdaniem wynikają z funkcjonowania rady/komisji w Pani/Pana mieście? (N=1385)	50
Tabela 64	Jakie korzyści Pani/Pana zdaniem wynikają z funkcjonowania rady/komisji w Pani/Pana mieście? - rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.	51
Tabela 65	Która ze wskazanych korzyści wynikających z funkcjonowania rady\komisji w Pani\Pana mieście jest najważniejsza?	52
Tabela 66	Która ze wskazanych korzyści wynikających z funkcjonowania rady\komisji w Pani\Pana mieście jest najważniejsza? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.....	53

ANEKS 4 - Spis rysunków

Rysunek 1	Średnia wieku członków społecznych rad i komisji (w latach)	14
Rysunek 2	Jaki typ podmiotu reprezentuje Pan\Pani w radzie\komisji? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji (dane w %).	17
Rysunek 3	Jak często członkowie rady/komisji spotykają się na posiedzeniach?	27
Rysunek 4	Czy treść opinii rady\komisji bywa przedmiotem kontrowersji, niezgody, burzliwych dyskusji?	38
Rysunek 5	Czy treść opinii rady\komisji bywa przedmiotem kontrowersji, niezgody, burzliwych dyskusji? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.	39
Rysunek 6	Która ze wskazanych korzyści wynikających z funkcjonowania rady\komisji w Pani\Pana mieście jest najważniejsza? – rozkład odpowiedzi w podziale na rodzaj rady/komisji.....	53